LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:47 Pagina 1

LICHAMELIJKE OPVOEDING

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LICHAMELIJKE OPVOEDING

Topic: De start

Veranderende regelgeving

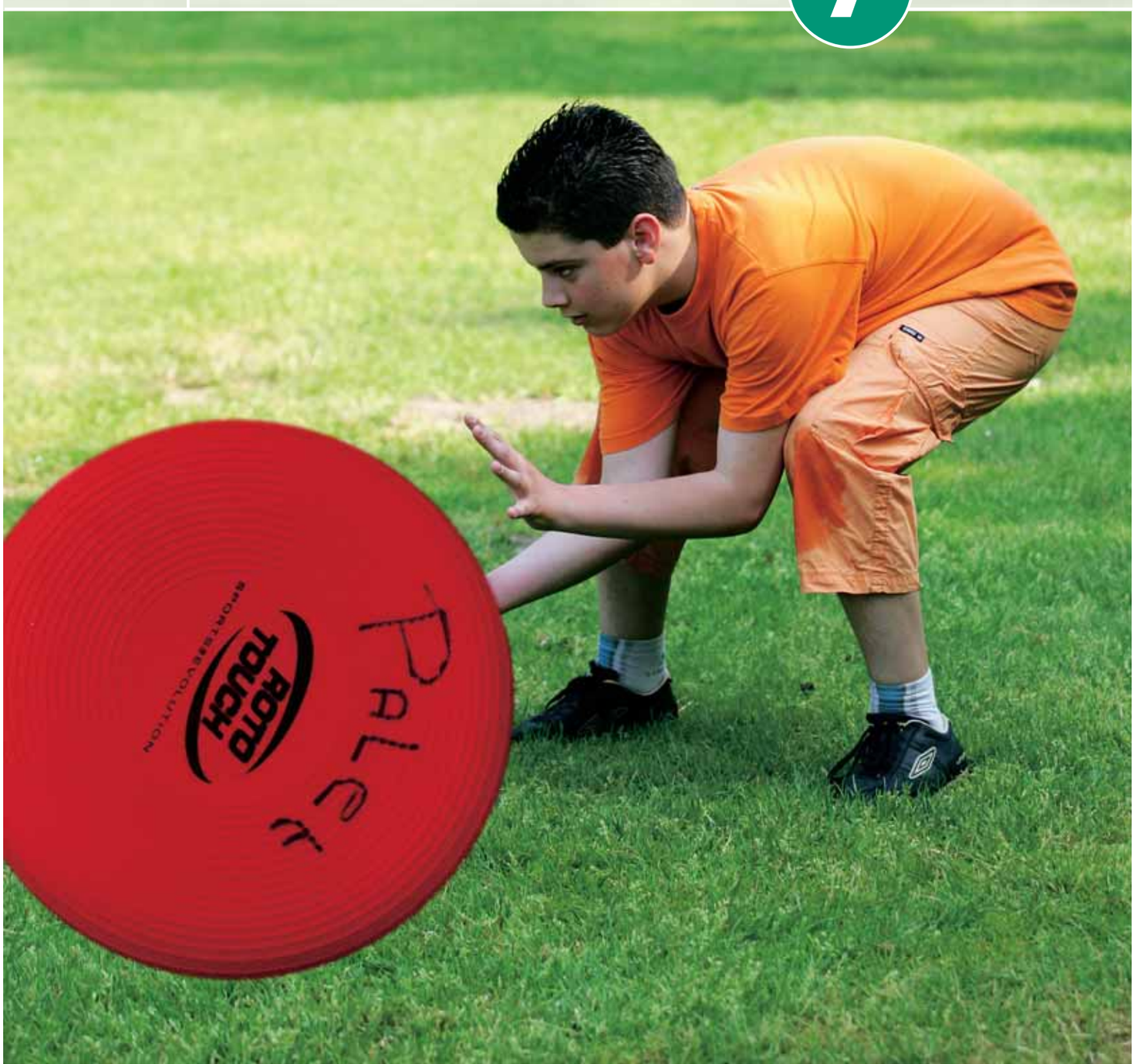
De IRP-praktijk

Inrichting zaal door visie bepaald

Jaargang 94

16 juni 2006

7

KVLO www.kvlo.nl

Basiscursus Motorische Remedial Teaching

In september 2006 start de School of Human Movement & Sports van Windesheim (voorheen Calo) de basiscursus MRT. De cursus richt zich op het omgaan met verschillen tussen leerlingen en het bieden van speciale leerlingenzorg in het bewegingsonderwijs. Dit speciaal voor kinderen met een bewegingsachterstand, maar ook voor kinderen met (ander) probleemgedrag. Met een bijeenkomst per maand en opdrachten in de eigen praktijk bieden we u de kans om uw kennis en ervaring met speciale leerlingenzorg in het bewegingsonderwijs uit te breiden.

Nieuwsgierig?
Werkt u in het (S)BO of het (S)VO en is dit wat u zoekt? Bel of mail voor meer informatie naar ons projectbureau, tel. 038 - 469 93 67 of e-mail: tag@windesheim.nl.

Meer cursussen en trainingen voor bewegingsdeskundigen
Kijk voor ons totale nascholingsaanbod op onze website www.windesheim.nl.
Voor een actueel overzicht van de scholingsmogelijkheden betreffende de nieuwe lessenreeks Bewegen Samen Regelen zie www.bewegensamenregelen.nl.

Ons totale aanbod
vindt u op www.windesheim.nl

Windesheim

het gebeurt op windesheim

Lancyr Elswout
assurantiën & financiën
nvat.lid

KVLO

Collectief ziektekosten

KVLO pakket polis

[• auto • woonhuis • aansprakelijkheid • caravan • doorlopende reis • etc, etc.]

Met hoge kortingen voor KVLO-leden • Ga naar: **www.KVLOverzekeringen.nl**

Contactpersonen: Willem Broertjes & Eveline Balk
wbroertjes@elswoutgroep.nl & ebalk@elswoutgroep.nl

avéro | achmea

Lancyr Elswout
Zijlweg 314
2015 CP Haarlem
Postbus 2121
2002 CC Haarlem

Telefoon 023 - 751 00 00
Fax 023 - 751 00 01
E-mail info@elswoutgroep.nl
Internet www.elswoutgroep.nl
K.v.K. nr. 34170831

OMSLAGFOTO: ANITA RIEMERSMA

INHOUD

TOPIC DE START

Een student start in het eindtraject van de opleiding; een afgestudeerde start op een school; een docent start het schooljaar met nieuwe klassen; een collega gaat starten op een nieuw op te richten school. Allemaal situaties die vallen binnen het topic in dit blad. Hierover hebben we informatie ingewonnen door middel van interviews en enquêtes. Daarnaast hebben we collega's gevraagd iets te schrijven over hun wijze van starten met nieuwe klassen.

STARTENDE DOCENTEN AAN HET WOORD / *Hans Dijkhoff* 6
HOE DOE IK HET ALS STARTER? / *Marissa Wienholds* 9
'IN HET BEGIN HEB JE VRAGEN OVER VAN ALLES EN NOG WAT' / *Michiel Bleys* 10
DE OPRICHTING VAN EEN NIEUWE SCHOOL / *Koen Anthoni* 12
EEN ANDERE START VAN HET SCHOOLJAAR / *Jorg Radstake* (praktijk) 24
EEN EERSTE BEWEEGLES / *Hans Dijkhoff* (praktijk) 28

17 PRAKTIJK

18 Frisbeesporten: op hun plaats in de huidige maatschappij? (2) *Leontine Sonneveldt*

21 Gespannen (2) *Tjalling van den Berg*

24 Een andere start van het schooljaar / *Jorg Radstake*

28 Een eerste beweegles *Hans dijkhoff*

30 Werpen binnen de atletiek (2) *Biek Leisner*

De artikelen zijn te downloaden op *www.gymleraren.nl*

14 NIEUWSBULLETIN VOORTGEZET ONDERWIJS

Er is de laatste tijd heel wat afgepraat over aanpassingen wijzigingen en vernieuwingen in de wet- en regelgeving rond het voortgezet onderwijs. De uitleg van de aangenomen amendementen in de Tweede Kamer was heel divers. Om aan alle verwarring een eind te maken staat de enig juiste uitleg in dit artikel vermeld.
Alien Zonnenberg

24 EEN ANDERE START VAN HET SCHOOLJAAR

Als je samen voor iets verantwoordelijk bent, zullen er minder conflicten ontstaan. Dat is in het kort de boodschap van dit artikel. Een nieuwe klas met kinderen van allerlei verschillende scholen krijgt enkele stellingen voorgelegd van waaruit ze in samenwerking met de docent regels opstellen.
Jorg Radstake

38 INRICHTING WORDT DOOR VISIE OP BEWEGINGSONDERWIJS BEPAALD

Samen sta je sterk is een spreekwoord dat staat als een huis. In enkele netwerken in het zuiden van het land is overleg gepleegd over hoe een zaal zou moeten worden ingericht.
Geert Hovens

OMSLAGFOTO: ANITA RIEMERSMA

KVLO webkring

RUBRIEKEN Eerste pagina 5 Agenda 8 Ter Discussie 13 Nieuwsbulletin voortgezet onderwijs 14 De IRP-praktijk 33 Ko Lum 45 Laatste pagina 46

EN VERDER LO2 is kansrijk (2) / *Gerie ten Brinke* 34 Vernieuwingen in het werkveld en binnen opleidingenland (2) / *Hilde Bax* 42

Professionele coaching- en analysesoftware
en de bijbehorende hardware.

Science, géén fiction

Video in de les, Video in mijn les?
Kost mij dat niet te veel tijd? Kunnen leerlingen zelfstandig met video werken? Hoe oud moet je zijn voor effectieve video feedback? Waarom zou ik dat in mijn lessen doen? Kan ik ook voorbeelden afspelen? Mijn school kan dat nooit betalen! Kan ik plaatjes en tekeningen over de video heen leggen? Hoef ik nooit meer een tape heen en weer te spoelen? Kan ik elk moment van de les achteraf vastleggen?

Kan ik gelijktijdig opnames maken en afspelen???
Dus ik kan met één leerling kijken terwijl de anderen door oefenen en opgenomen worden...en dát zie ik dan ook? Altijd? Dat geloof ik niet.

siliconCOACH timeWARP 2
Dat is misschien wel handig

Neem contact op.

Distrubutie Nederland, België en Duitsland: Visualcoach, Karolusgulden 20, 2353TA Leiderdorp
servicelijn: +316 41767989, info@visualcoach.nl, www.visualcoach.nl

WWW.VISUALCOACH.NL

Hogeschool van Amsterdam

Extra bagage op het gebied van bewegen, sport en voeding?

Onze nieuwe brochure najaar 2006 is uit! Vraag hem aan via **esg@hva.nl** of kijk op **www.alo.hva.nl/esg**

Expertisecentrum Sport & Gezondheid,
Dr. Meurerlaan 8, 1064 SM Amsterdam

www.alo.hva.nl/esg

Registratie tot leraar lichamelijke opvoeding wordt mogelijk

EERSTE PAGINA

DOOR GERT VAN DRIEL

In de voorjaarsvergadering van 19 mei jl. heeft het hoofdbestuur groen licht gekregen om te beginnen met het opzetten en inrichten van een beroepsregister voor leraren lichamelijke opvoeding. Voordat unaniem kon worden ingestemd met het voorstel van het hoofdbestuur werd een felle discussie gevoerd over de voorwaarden waaronder registratie plaats zal vinden. In de discussie werd niet zozeer de mogelijkheid tot registratie zelf onder vuur genomen, maar wel de hoeveelheid scholing die jaarlijks gedaan moet worden om voor herregistratie in aanmerking te blijven komen en de beoordeling van scholingsvoorstellen. Op beide punten heeft het hoofdbestuur toegezegd met nadere voorstellen te komen en deze voor te leggen in de wintervergadering. Toch kon worden besloten in september te starten met registratie, waarbij definitieve vaststelling van het reglement - na terugkoppeling met het kader- in de wintervergadering zal plaatsvinden. Op basis van het door het hoofdbestuur ontwikkelde concept reglement zal worden gestart en zal de regeling, al werkende weg, verder worden ontwikkeld.

Het instellen van een geregistreerd leraarschap lijkt een logische stap in het kader van een verdere professionalisering van de beroepsgroep. Andere beroepsgroepen, met name in de medische en paramedische beroepen, zijn ons hierin voorgegaan.

En zeker in een risicoberoep als dat van leraar lichamelijke opvoeding is voortdurende her- en bijscholing nodig om leerlingen op een veilige en kwaliteitsrijke manier lessen lichamelijke opvoeding aan te kunnen bieden. Ook voor de ontwikkeling van de leraar en zijn motivatie voor het vak is scholing een instrument bij uitstek. In het door de KVLO uitgegeven beroepsprofiel is als tiende competentie opgenomen: het onderhouden en uitbouwen van eigen beroepscompetenties. ‘De leraar is in staat om op een adequate wijze het verworven startkwalificatieniveau te onderhouden en uit te bouwen’. Toch wordt in de praktijk door zowel werkgevers als werknemers nog te veel gehandeld volgens het adagium: ‘eens bevoegd, altijd bekwaam’. En zo zien we bijvoorbeeld dat elke school, verplicht op grond van arbo-wetgeving, goed getrainde bedrijfshulpverleners heeft, maar dat op de plaats waar relatief de meeste ongevallen plaatsvinden, in de lessen lichamelijke opvoeding, gewerkt kan worden op basis van soms jaren geleden gevolgde EHBO scholing.

Ook in de vernieuwing van het vak bij de aanpassing aan nieuwe trends in de bewegingscultuur worden voortdurend aanspraken gedaan op nieuwe kennis en vaardigheden van de leraren. Denk hier bijvoorbeeld aan het op grote schaal aanschaffen van klimwanden in gymzalen en het lesgeven daarop.

Niemand kan en mag ontkennen dat doorgaande scholing in het beroep noodzakelijk is en ook onderdeel hoort uit te maken van het jaarlijkse takenpakket van elke leraar.

Gelukkig zien wij dat in toenemende mate faciliteiten voor scholing onderdeel uitmaken van het pakket van arbeidsvoorwaarden. Zo dient in de normjaartaak in het voortgezet onderwijs 160 uur te worden opgenomen voor scholing. Terwijl bij de onlangs afgesloten CAO voor het primair onderwijs gesproken wordt van een persoonlijk ontwikkelingsbudget, als een recht van de werknemer. In de wet BIO tenslotte worden werkgevers in het onderwijs verplicht erop toe te zien dat de werknemer een bekwaamheidsdossier van zichzelf bijhoudt. Zo kan de werkgever een zo hoog mogelijke kwaliteit van zijn personeel aantoonbaar maken.

Het hoofdbestuur hoopt en verwacht dat het in te stellen register de leden ondersteunt bij dit streven naar kwaliteit. Vanaf september zal meer concrete informatie over de inschrijving in het register volgen.

COLOFON LICHAMELIJKE OPVOEDING is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Redactie: Hans Dijkhoff *(hoofdredacteur)* Jacqueline Tangelder *(redactiemedewerkster)* **Redactieraad:** Harry Stegeman (vz), Hilde Bax, Henk Breukelman, Marianne van Bussel-Schippers, Bert Boetes, Lars Borghouts, Danny van Dijk, Ernst Hart, Maarten Massink, Chris Mooij, Eric Pardon, Jorg Radstake. **Redactieadres:** KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, e-mail: redactie@kvlo.nl **Abonnement Lichamelijke Opvoeding:** Jaarabonnement € 55,- (buitenland € 80,-) Losse nummers € 3,- (excl. verzendkosten) **Handelsadvertenties:** Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort. fax: 023 5717680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com www.bureauvanvliet.com **Verschijningsdata 2006:** 20 jan., 10 feb., 10 maart, 31 maart, 28 april, 19 mei, 16 juni, 7 juli, 19 aug., 9 sep., 30 sept., 21 okt., 18 nov., 9 dec. **Druk:** Drukkerij Giethoorn Ten Brink, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 0522 855111. **Vormgeving:** FIZZ new media solutions, Stationsweg 44a, 7941 HC Meppel. Tel.: 0522 246162. **DTP:** Jan Ottens, Drukkerij Giethoorn Ten Brink. Aanbieding en plaatsing van teksten en foto’s houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben. Mededelingen vanwege de vereniging en artikelen, die het beleid van de vereniging raken, zijn voor verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur. **Dagelijks bestuur KVLO:** G. van Driel, voorzitter mw. drs. B. Zandstra, secretaris mw M. G. van Bussel-Schippers, penningmeester e-mail: bestuur@kvlo.nl **De afdeling rechtspositie is dagelijks bereikbaar van 12.30 tot 16.30 uur** Bezoekadres: Zinzendorflaan 9. e-mail: irp@kvlo.nl **Ledenadministratie:** abonnementen en personeelsadvertenties: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist. fax: 030 6912810 e-mail: ledenadm@kvlo.nl site: www.kvlo.nl Opzeggingen dienen aangetekend te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar (kandidaatleden vóór 1 augustus). De opzeggingen worden door de KVLO bevestigd. Contributie KVLO: zie de website of neem contact op met onze ledenadministratie **Secretariaat Thomas Groepering:** Drs F. Huijboom, P. Potterstraat 26, 5143 GX Waalwijk, tel.: 0416 333022, e-mail: fred.huijboom@wxs.nl **ISSN-nummer: 0024-2810 Telefoon:** ledenadministratie 030 693 7676, algemeen 030 692 0847, Afdeling individuele rechtspositie 030 6937678

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:48 Pagina 6

EEN ENQUÊTE ONDER PAS AFGESTUDEERDEN VAN DE ALO

STARTENDE DOCENTEN AAN HET WOO

Je bent vers van de opleiding en hebt een baan aanvaard. Na jaren ben je 'eigen baas'. Om eens te kijken hoe dat bevalt en waar je als beginnend docent allemaal tegenaan loopt hebben we het gevraagd aan een aantal van die starters. *Door: Hans Dijkhoff*

Door middel van een lijst met vragen hebben we de starters gevraagd naar hun ervaringen.
De enquête bestond uit vragen over o.a. soort school, opvang, begeleiding en omgang met docenten.
De ondervraagde collega's zijn werkzaam op basisscholen, een school voor speciaal onderwijs en scholen voor vmbo, havo en vwo of combinaties daarvan en dat van openbaar tot bijzonder en bijzonder algemeen onderwijs. Eén starter werkt op een mbo S&B.

OPVANG

De opvang van een startende collega is op de basisscholen over het algemeen niet zo goed geregeld. Vaak is het de (locatie)directeur die de begeleiding op zich neemt. Deze is dan meestal geen vakgenoot en kan daardoor vakinhoudelijk minder makkelijk ondersteunen.
Als enige vakdocent is het vaak moeilijk integreren in het schoolteam. Meestal is de oorzaak gelegen in het feit dat een gymzaal niet aan de school vastzit. Kinderen worden gebracht en gehaald, terwijl de docent in de zaal blijft. Daarnaast werkt een LO-docent vaak op meerdere basisscholen, zodat de kans op een goede band door de vele verplaatsingen vermindert. Het wordt verwoord in het volgende fragment: *'Vooral in het begin vroeg ik me af of ik het wel goed deed en of de kinderen het wel leuk vonden (al merkte ik wel in de les dat de kinderen het leuk vonden). Op dat moment had ik graag nog een soort voortgangsgesprek gehad of interesse vanuit de directie. Inmiddels heb ik wel meer contact met mijn collega's en hoor ik van hun verhalen die de kinderen over de gymles vertellen; allemaal positief'.*
Door het creëren van netwerken proberen de LO-docenten daar zelf wat aan te doen. Een voorbeeld van zo'n netwerk is dat van Lelystad waarover u kon lezen in LO 3 van dit jaar ('De vakgroep heeft me gered').
Bij de scholen in het voortgezet onderwijs wordt de opvang redelijk tot goed geregeld door een hiervoor aangewezen collega, een mentor, of een stagecoach.
Op de vraag wat de begeleiding dan inhoudt, kregen we de volgende antwoorden. In het VO worden door de begeleiders vaak in eerste instantie één of meerdere lessen bijgewoond, om deze les(sen) daarna te evalueren. Doorgaans kunnen de beginnende collega's met vragen terecht bij de begeleider, directeur of in besprekingen met andere nieuwe docenten op een school. De beginnende collega's leren hier veel van. Op één van de scholen wordt aan de starter de keus geboden welke klassen hij/zij wil hebben om aan les te geven: *'Ik heb mogen kiezen of ik de grote of kleine klassen wilde hebben. Ik heb gekozen voor de kleine klassen, dit zijn wel meer lwoo- en basisklassen, maar wel de leukste!'*

OMGANG MET LEERLINGEN EN COLLEGA'S

Een docent LO is iemand die op een andere wijze met leerlingen in contact is dan een docent van een theorievak. Hierdoor wordt de vakdocent vaak ingeschakeld als mentor. In zo'n rol als begeleider zijn de starters vaak niet (voldoende) geschoold vanuit de opleiding. Neem ook het te woord staan van ouders. *'De eerste ouderavond moest ik gelijk alleen doen. Mijn vakcollega's hebben mij wel verteld wat ik allemaal moest doen, maar ik vond het wel heel spannend.'*
Dit vergt toch ervaring. Ook wordt opgemerkt dat het hebben van nieuwe ideeën bij de bestaande collega's nog wel eens voor een moeilijke maar wel leerzame discussie zorgt. Bovendien kunnen er verschillen bestaan tussen de verschillende ALO-visies. Ter illustratie hiervan het volgende fragment.
'Ik kwam als Calo-er tussen drie Aalo-ers (Amsterdam) en één Calo-er (Zwolle). Deze enige Calo-er was al aardig naar de Aalo-visie geweken, maar had gelukkig nog wel heel veel Calo-dingen. Voor de herfstvakantie werd er al een softbaltoernooi georganiseerd voor alle brugklassen. Ik had in die weken daarvoor best veel gesoftbald, maar ik speelde elke keer Calo-spelletjes en had nog nooit het complete spel met ze gespeeld. Toen ik de softbalregels voor het toernooi zag, schrok ik dus wel even, want er werd al met bijna alle officiële regels gespeeld. Zoals jullie wel begrijpen, werd dat dus een afgang voor mijn brugklasjes, want wie de complete regels van softbal niet snapt kan bijna nooit een loper uitmaken. Verder hebben we met sectievergaderingen wat leuke discussies over activiteiten die in het periodeplan moeten en op welke manier deze aangeboden kunnen worden. De Aalo-ers willen liever in de brugklas de fosbury flop aanleren en wij, Calo-ers, willen liever beginnen met de schotse sprong, of rolsprong. Met wat aanpassen hier en daar is het eigenlijk toch wel leuk dat we een gemixte sectie hebben (mannen, vrouwen, jong, oud, Aalo, Calo), want zo houd je elkaar wel scherp!'
Als nieuwe docent word je uiteraard 'uitgeprobeerd' door de leerlingen. Daarmee moet je leren om te gaan en dat is wel

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:48 Pagina 7

WOORD

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Starten met tafeltennis

even wennen. In een enkel geval was het leeftijdsverschil tussen de docent en de leerlingen erg klein. In een enkel geval waren de studenten zelfs ouder dat de docent. Dit gaf het volgende probleem: *'Leerlingen vinden het soms ook gek dat ik zo jong ben, sommige leerlingen zijn ouder dan ik. Dat maakt het heel gezellig, maar soms voor mijn gevoel wat minder geloofwaardig. Ik vind het soms moeilijk om streng op te treden, want ik snap heel goed dat ze 'stout' zijn…'.*

Andere zaken waar de starters tegenaan lopen zijn het een hele dag lesgeven. Er wordt aangegeven dat ze na een dag voor de klas te hebben gestaan doodop thuiskomen. Zo'n werkritme met alle opgedane indrukken en de verwerking daarvan kost een hoop energie, maar levert aan de andere kant ook weer energie op.

JE DRAAI VINDEN

Het is lang niet altijd zo dat je vanuit je eindstage direct door kunt op dezelfde school. Na een sollicitatie begin je veelal in het nieuwe schooljaar. Het zou dan handig zijn om je van te voren te hebben georiënteerd (elders in dit blad een artikel van een lio die zich wel van te voren heeft kunnen oriënteren). In de praktijk komt dat er echter vaak niet van. Het duurt dan even voor je je draai en plek in de school hebt gevonden. De beginnende docent miste de hulp van een collega met name in het lesgeven aan een grote groep, maar ook in het vinden waar al het materiaal staat.
'Eén keer per week geef ik les aan een groep van 42 kinderen. Op zich heb ik wel een aardig grote zaal tot mijn beschikking, maar toch vind ik het nog moeilijk om het organisatorisch zo te regelen dat de kinderen allemaal genoeg in beweging zijn. Er zijn altijd wel kinderen die ergens moeten wachten, maar bij deze klassen moeten de kinderen nog langer wachten. Bij zo'n grote klas is het ook lastig ze allemaal aandacht te geven.'

Hulp kregen beginnende docenten bij het organiseren van toernooien, sportoriëntatie, een ongeval en bij kinderen die speciale aandacht nodig hebben. Maar ook in het aanleren van bijvoorbeeld een sprong of het geven van een fitnessles wat op sommige opleidingen kennelijk niet tot het pakket behoort.

STANDAARDLESSEN

In het basisonderwijs starten de beginnende docenten wel vaak met een standaardles, met aanpassingen naar niveau en leeftijd. Een les in kleine groepen met een makkelijk zelf te reguleren activiteit, zodat je de leerlingen goed kan observeren.
'Naar mijn idee is deze les voor elke klas (in het basisonderwijs) een gegarandeerd succes, met natuurlijk aanpassingen naar niveau en leeftijdsgroep, zeker de eerste les is dat belangrijk: chaosdoelenspel, mikken, acrobatiek, diepspringen.'
Het ontbreekt in het basisonderwijs vaak aan een leerplan, maar het Werkboek *Bewegingsonderwijs* of het Basisdocument worden gebruikt als leidraad.

In het voortgezet onderwijs wordt over het algemeen wel aan de hand van een leerplan gewerkt, maar is er ook voldoende ruimte voor eigen invulling in de vrije ruimte. Vaak wordt aangegeven dat de collega's zich vaak niet aan het leerplan houden. Vragen over de eigen invulling worden doorgaans met de sectie besproken.

HANDIG VOOR DE BEGELEIDING

Op de vraag aan de startende docent wat zij zouden willen invoeren of wensen voor de hulp aan nieuwe collega's, wordt in het basisonderwijs een vakcollega als een groot gemis ervaren. Een mogelijke oplossing daarvoor is eerder in dit artikel aangedragen met de ontwikkeling van een netwerk. Wenselijk zou zijn iemand aan te stellen als contactpersoon die eens een les bijwoont of waar je met vragen terecht kan.
De praktijk leert dat de initiatieven daarvoor uit dienen te gaan van de collega's zelf. Het initiatief kan daarna wel overgenomen worden. Een voorbeeld daarvan is het netwerk van vakleerkrachten op de Haarlemse basisscholen. Annelies Dirker heeft het initiatief genomen en is daar nu de coördinator. Ze wordt daarvoor door de gemeente betaald.

Zoals gezegd is in het voortgezet onderwijs over het algemeen de begeleiding makkelijker/beter. Vooral als iemand deel uit gaat maken van een wat grotere sectie. Vaak is er ook iemand van het personeel aangesteld als begeleider van nieuwe docenten. Dat daar manco's aan kunnen zitten wordt geïllustreerd door het volgende stukje: *'Maar hieruit bleek dus dat LO een speciaal vak is, want hij had niks nuttigs op te merken. Het is dus wel goed bedoeld, maar ik denk dat het weinig nut heeft voor nieuwe LO-docenten om begeleid te worden door een theoriedocent.'*

Toch wordt enkele malen de wens uitgesproken door de nieuwe collega dat de beginnende docent goed begeleid wordt, wegwijs gemaakt. Soms dient hiervoor (meer) budget vrijgemaakt te worden en moeten (meer) overlegmomenten worden ingeroosterd. Heel specifiek werd gevraagd om een cursus voor het voeren van mentor- en/of oudergesprekken. Heel prettig is het kijken bij een 'gelouterde' collega, je krijgt dan een beeld van hoe het op een school gaat.
Ook wordt het op prijs gesteld als een vakcollega komt kijken in jouw les en je dan vertelt dat je het zo slecht nog niet doet. Ook starters zijn mensen en die houden nu eenmaal van het krijgen van een complimentje…

Met dank aan Rudy Bloemscheer, Ellen Krabben, Maarten Visser, Pascal Zwaagman, Robin van Uhm, Dominic van Hoof, Frank van de Weg, Marloes Blom, Pauline Werven en Loes de Canne.

CORRESPONDENTIE: hans.dijkhoff@kvlo.nl

AGENDA

BOSK organiseert een 2-daagse conferentie 'Vroegbehandeling en Speciaal Onderwijs van kinderen tot 8 jaar'.
Op 28 en 29 september wordt door de BOSK (Vereniging van motorisch gehandicapten en hun ouders) op Papendal deze conferentie georganiseerd. De deelnemer kan kiezen uit tal van themabijeenkomsten en workshops.
Aanmelden en kosten: *www.euryaidconferentie.nl*

21 leerlingen fietsen op de L'Alpe d'Huez voor KIKA, kinderen kankervrij
Leerlingen van het Blerickse Blariacumcollege zoeken voor hun project 'The Big Climb' op 21 september mountainbikes en/of racefietsen. U kunt contact opnemen met Marc Routs: 06 4225 2025 of *mrouts@home.nl*

Symposium 'Sportmedisch handelen: aangepast handelen?!'
Datum: 2 – 10 september tijdens IPC Athletics World Championships
Plaats: Assen
Info: *h.f.e.m.gubbels@rvb.umcg.nl*

Leeuwenborg Opleidingen, het Huis voor de Sport Limburg en Provincie Limburg starten een deeltijdopleiding die opleidt tot professionele sport- en bewegingsleider senioren
Voor wie?: afgestudeerden Cios, ALO en Pabo
Tijdsinvestering: 1 jaar, 1 dagdeel scholing en 1 tot 2 dagen studie en stage per week.
Kosten: € 485,- (exclusief € 100,- examengeld)
Inlichtingen: *m.breeuwer@huisvoordesport.org*

Advertentie

Groepsreizen voor scholen en bedrijven
Maatwerk in wintersport
www.grevink.nl
Klik op "aktie" voor de nieuwste aanbiedingen. Verstuur uw offerteaanvraag via de homepage
Voor een offerte of brochure bel:
Tel: 0341-460180
fax: 0341-431888
e-mail info@grevink.nl
Grevink reizen
Lid SGR

ZWERFSPORT OUTDOOR
Nieuw & voordelig!
Naast compleet georganiseerde werkweken nu ook **"Doe het zelf" werkweken.**
Materiaalverhuur op onze 5 locaties in Belgie (Coo/Hotton), Duitsland, Nederland en Frankrijk.
Het grootste aanbod van outdoor & cultuur locaties.
www.zwerfsport.nl, info@zwerfsport.nl,
Tel 023-562 8370

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:48 Pagina 9

HOE DOE IK HET ALS STARTER?

Inmiddels geeft ze, Marissa Wienholds, alweer vijf jaar les op het Sterre College in Haarlem, een vmbo-opleiding. Ze is zeer tevreden met haar baan en gaat met veel plezier naar haar werk. In dit artikel vertelt ze hoe haar eerste jaren zijn gegaan. ***Door: Marissa Wienholds***

Na mijn opleiding aan het Cios in Overveen was ik op zoek naar een baan en kreeg ik door de ziekte van een werknemer in de LO-sectie op het Sterre College (toen nog Noordzee College genaamd) de kans om tijdelijk een aantal uren in te vullen. Ik heb het geluk gehad dat ik kon blijven en nu heb ik een vast contract en een enorm fijne baan.

ZIJ-INSTROOM

In het begin heeft de schoolleiding mij natuurlijk niet mijn vrije gang laten gaan, ik had nog niet de juiste papieren. Daarom werden mijn lesplannen van tevoren goed doorgesproken en gaf ik les onder de verantwoordelijkheid van de school.
Om mij aan de benodigde diploma's te helpen heeft de school mij de mogelijkheid gegeven om een tweejarig ASLO-traject te volgen aan de Calo in Zwolle. Twee jaar lang elke woensdag naar de Hogeschool Windesheim om daar de voltijd opleiding ALO, binnen twee jaar en met slechts een dag theorie en praktijk, te volgen. Het was een zware- maar geweldige ervaring met gemotiveerde collega's uit het hele land en het heeft ervoor gezorgd dat ik het afgelopen jaar als gediplomeerd LO-docent gewerkt heb. Hiervoor ben ik de schoolleiding natuurlijk zeer dankbaar.

JE DRAAI VINDEN

Als startende docent is het uiteraard lastig om je draai te vinden. Je bent jonger dan de meeste collega's en je hebt geen ervaring en dat zien de leerlingen ook. Ik heb er daarom voor gekozen om in het begin duidelijk boven de groep te gaan staan en door goede lessen en helder contact met de leerlingen het respect te winnen. Ik kan zeggen dat me dat aardig gelukt is. Ik gebruik dat trucje trouwens nog steeds aan het begin van elk jaar. Streng beginnen en het respect winnen.

'Zit ie zo goed'?

FOTO: HANS DIJKHOFF

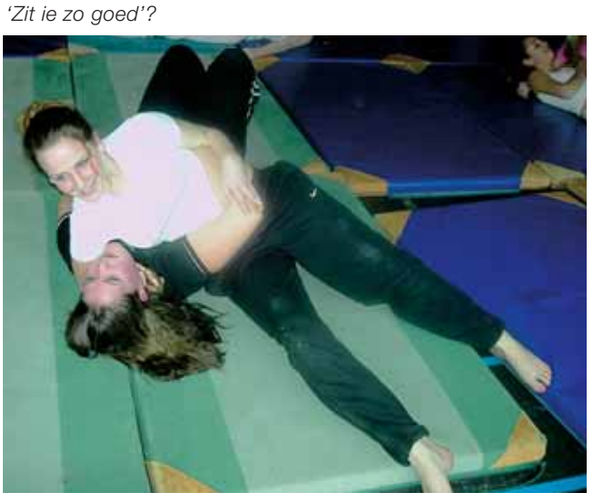

FOTO: HANS DIJKHOFF

Achterover vallen

Toch heeft mijn relatief jonge leeftijd ook voordelen, ik wil er graag voor de kinderen zijn en een luisterend oor voor ze hebben. Doordat ik jong ben, denk ik dat de drempel lager is om naar mij toe te komen.

ONTWIKKELING

Als ik zie waar ik nu sta, na vijf jaar LO-docentschap, heb ik wel een aantal stappen gemaakt. In het begin ben je vooral bezig met je lessen, je probeert zoveel mogelijk te variëren en maakt je zorgen of de leerlingen het wel leuk vinden. Nu ben ik mij vooral aan het ontwikkelen op didactisch niveau en probeer je de leerlingen echt wat te leren, verder te brengen in de verschillende takken die onder 'sport' vallen.
Daarnaast ben ik dus ook mentor geworden, omdat ik veel genoegen haal uit het bijstaan van kinderen op school en privé. Dat was toen ik pas begon nog niet aan de orde, nu heb ik meer zelfvertrouwen en energie om ook op dit vlak mijzelf te ontplooien.

Als ik antwoord moet geven op de vraag hoe ik het doe als startende docent ben ik ervan overtuigd dat het nooit gemakkelijk is in het begin maar dat je het jezelf wel makkelijker kan maken door duidelijk en helder te zijn. Dit is mij aardig gelukt en nu kan ik meer op mijn ervaring vertrouwen en mijn aandacht ook richten op andere facetten binnen het onderwijs.

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:48 Pagina 10

EEN VIERDEJAARS ALO-STUDENT VERTELT OVER ZIJN EINDSTAGE

‘IN HET BEGIN HEB JE VRAGEN OVER VA

Ieder jaar beginnen we met nieuwe klassen. Kinderen door streaming in een andere samenstelling is iets dat over het algemeen geldt voor het voortgezet onderwijs. Voor een student aan de ALO die in zijn eindstage voor de klas gaat staan, komt daar nog de dimensie bij dat het zelfstandig lesgeven als ware het een afgestudeerde docent voor hem/haar ook nieuw is. ***Door: Michiel Bleys***

Dit schooljaar loop ik mijn lio-stage* op het Alkwin Kollege te Uithoorn. Het Alkwin Kollege is een scholengemeenschap voor havo, atheneum en gymnasium. De school telt dit jaar 1463 leerlingen en er zijn 141 docenten en onderwijsondersteunende medewerkers werkzaam. Over het algemeen is dit een witte school.
De gymsectie wordt gevormd door zeven docenten, inclusief mijzelf. Vijf heren en twee dames. Wij hebben de beschikking over drie luxe gymzalen. Op dit moment wordt er gewerkt aan twee buitenvelden voor de school en er is de mogelijkheid om naar de velden van voetbalvereniging Legmeervogels te gaan.

VOORBEREIDINGEN

Mijn voorbereidingen voor het regelen van mijn lio-stage begonnen vorig jaar mei. Na een paar omwegen kwam ik in contact met Lex van der Horst. Op dit moment mijn stagebegeleider. De eerste gesprekken waren positief en de stageplek was eigenlijk al snel een feit. Ik heb vorig jaar de gehele sollicitatieprocedure doorlopen, zoals elke andere nieuwe docent zou moeten doen.
Nadat het bekend was dat ik de stage op het Alkwin zou lopen, heb ik geprobeerd de laatste paar vergaderingen van het schooljaar bij te wonen van de gymsectie. Voornamelijk om kennis te maken met mijn collega’s.
In het begin was dit natuurlijk erg lastig, omdat je natuurlijk met veel vragen zit over van alles en nog wat. Dit kan zijn van de regels tot en met de locatie van allerlei materiaal. Je wordt min of meer in ‘het diepe’ gegooid. Tijdens de vergaderingen heb ik ook aangegeven, dat ik veel vragen zou stellen om het allemaal helder te krijgen. De gymsectie reageerde hier ook heel erg begripvol op en nam ook de tijd voor vragen.

OPVANG

Niet alleen de gymsectie nam de tijd voor mij, maar eigenlijk iedereen met wie ik te maken kreeg. Ik werd naar mijn gevoel erg goed opgevangen. Een voorbeeld hiervan is de aanwezigheid van de docentenbegeleiders. Elke nieuwe docent kreeg één van de twee begeleiders toegewezen, waar je met al je vragen terecht kon en nog steeds kunt. Een soort van vertrouwenspersoon. In het begin had ik wekelijks contact met haar tijdens een vast uur in de week. In dit uur zou ik problemen kwijt kunnen over van alles en nog wat. Alles wat je zou bespreken met je begeleider, zou ook bij de begeleider blijven. Persoonlijk had ik nooit echt iets te bespreken, wat ik niet met anderen zou kunnen bespreken. Dit om het simpele feit, dat ik geen problemen ondervond in de beginperiode van mijn stage. Nu nog steeds niet trouwens. Het is wel een goede zaak, dat deze regeling er is, zodat je altijd met je vragen ergens terecht kunt, wat die vraag ook mocht zijn. Dat geeft je toch een veilig gevoel.

SPANNEND

Mijn eerste paar lessen waren erg spannend, want voor mijn gevoel was het nu echt menens. De klassen aan wie ik les zou geven, waren nu ook echt mijn klassen en van niemand anders. In overleg met mijn stagebegeleider heb ik de eerste paar lessen ook gebruik gemaakt van simpele werkvormen om ervoor te zorgen, dat ik de leerlingen zou leren kennen en de leerlingen mij. Ik heb geen gebruik gemaakt van een standaardles of iets dergelijks, maar ik heb er wel geprobeerd voor te zorgen, dat het duidelijk was wat wel en niet zou mogen, maar dat het ook duidelijk was, dat ik gehoor gaf aan de leerlingen. Ik vind het erg belangrijk, dat leerlingen zich veilig voelen bij mij en ook alles durven te vragen.
Na de eerste paar lessen ben ik begonnen met lessenreeksen. Op het Alkwin maken wij gebruik van een leerplan, waarin staat beschreven wat er behandeld moet worden. De gymsectie heeft dit ook per onderdeel puntsgewijs uitgezet. Voor elke jaarlaag is er een apart plan. Dit gaf mij natuurlijk erg veel houvast, zodat ik erg gemakkelijk mijn tijdsindeling kon maken voor elke klas.

REGELS

Ik merkte, toen ik binnenkwam, dat ik allerlei zaken op een rijtje wilde krijgen, maar dat het vaak lastig was om te weten bij wie en waar je iets moest regelen. Het is ook van belang, dat je bijvoorbeeld weet welke regels je moet hanteren binnen en buiten de lessen en op welke manier. Dit is natuurlijk op elke school anders geregeld. Je krijgt aan het begin van het jaar enorm veel papierwerk, dat je moet doorspitten. Dit is eigenlijk teveel om in één keer in je op te nemen. Het is naar mijn mening erg belangrijk, dat je niet bang bent om vragen te stellen. Aangezien ik niet op mijn mondje ben gevallen en nooit verlegen ben om iets te vragen, heb ik mijzelf erg snel

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 11

ER VAN ALLES EN NOG WAT'

wegwijs gemaakt binnen (het systeem van) de school. Binnen de gymsectie werd ook nadrukkelijk tegen mij gezegd, dat als ik iets niet wist, dat ik het meteen moest vragen. Er zijn genoeg situaties te bedenken waarin ik hulp kreeg van collega's. Vaak vroeg ik ook om hulp en dit zal ik ook altijd blijven doen. Hier kan ik alleen maar van leren. Je moet jezelf blijven ontwikkelen en met meerdere collega's zal dat sneller gaan, dan wanneer je dat alleen zou doen. De situaties waarvoor ik hulp vraag, zijn meestal lesinhoudelijke vragen, omdat ik vaak benieuwd ben hoe een collega van mij een bepaalde les of een onderdeel van een les zou geven. Hier komen vaak ook wel discussies uit waarom dan juist voor iets wordt gekozen en juist niet voor iets anders. Om het van de andere kant te bekijken, kan ik mij niet een situatie voor de geest halen, waarbij ik de hulp van een collega miste. Aangezien ik zes collega's heb, is er altijd wel iemand in de buurt om iets aan te vragen. De drie gymzalen zijn ook allemaal met elkaar verbonden, waardoor het niet moeilijk is even een collega aan te schieten.

TIP

Wat ik als tip zou willen meegeven aan startende docenten, is dat het enorm belangrijk is dat je alles vraagt, wat je niet weet of waar je twijfels over hebt. Het is een enorm voordeel als je gemakkelijk op mensen durft af te stappen. Volgens mij is dit voor de meeste ALO-ers geen probleem, maar als je hier wel problemen mee hebt, dan is het erg belangrijk hier wat aan te doen. Het is belangrijk dat je jezelf wegwijs maakt binnen de school en ook met de gang van zaken op je school. Het is erg prettig als je dit al weet voordat je begint aan je eerste lessen, zodat je goed voorbereid het jaar tegemoet gaat. Als je hier zelf allemaal achter moet komen zonder hulp van derden, dan maak je het jezelf wel erg lastig. Een voorbeeld: wat doe je met de administratieve afhandeling van absenten? Bij mij op het Alkwin stond iedereen (van de gymsectie tot de schoolleiding) open voor vragen en werd er uitgebreid aandacht besteed aan nieuwe docenten. De procedure voor nieuwe docenten zoals die werkt op het Alkwin, vond ik een erg prettige. Het geeft je een veilig gevoel, wat een basis is voor elke werkplek. Deze manier van starten heeft voor mij een positief effect gehad. Dit zou voor andere nieuwe docenten ook een positief effect kunnen hebben.

**Lio betekent leraar in opleiding. Op de opleidingen wordt de eindstage vaak met de naam lio-stage omschreven. Over de officiële benaming en wanneer iemand lio is, vindt u in LO 5 een artikel.*

CORRESPONDENTIE: michiel.bleijs@hva.nl

Michiel aan het werk

FOTO: MICHIEL BLEYS

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 12

HET TEYLER COLLEGE

DE OPRICHTING VAN EEN NIEUWE SCHOOL

Je bent werkzaam op een leuke school in het noorden van de stad. Dan doet zich de situatie voor dat er een nieuwe school wordt gestart. Dat betekent een heleboel werk, maar ook een nieuwe uitdaging waarvoor je besluit te gaan. *Door: Koen Anthoni*

FOTO: HANS DIJKHOFF

Begin dit schooljaar kwam het nieuws dat er een nieuwe school opgezet wordt in een stadsdeel van Haarlem. De school wordt een onderdeel van de OVO-Haarlem, een besturenfusie van de openbare scholen van Haarlem. De reden dat deze school wordt opgezet is dat er in dat stadsdeel een middelbare school voor vmbo, havo en vwo wordt afgebouwd wegens daling van aanmeldingen. De gemeente heeft daarom de vraag bij de OVO neergelegd of die voor zo'n groot stadsdeel een nieuwe school wil gaan opstarten.

UITDAGING

Voor mij was dat gelijk een reden om een open sollicitatie te doen, omdat het mij geweldig leek om bij zo'n start te zijn. Het idee is namelijk dat er alleen maar brugklassers beginnen en de school elk jaar groeit tot een volwaardige middelbare school van ongeveer 750 leerlingen groot. Kort na mijn sollicitatie werd ik al uitgenodigd op gesprek en kreeg toen van de kersverse rector te horen dat het een school wordt die zich gaat profileren met sportklassen en kunst-, expressie- en cultuurklassen (KEC). Vanaf dat moment werd het een vreemde situatie, de school bestond nog niet, had nog geen gebouw en ik had ook geen aanstelling daar, maar ik was wel begonnen met de voorbereidingen van een programma voor sportklassen.
Zo ben ik gaan Googlen op het net en kreeg ik van de rector van mijn huidige school de mogelijkheid om een school in Zeist te bezoeken om te kijken hoe ze daar met sportklassen omgaan. In de loop van de tijd werden er meer docenten aangenomen en werd ook de locatie bekend. Er had nog een tweede docent LO gesolliciteerd, Jaap Cashoek, en die heeft ook een aantal uren gekregen. Ineens zat ik toch weer in een sectie en was daar erg gelukkig mee. Jaap is een zeer ervaren en enthousiaste collega die bekend is in de buurt waar de school komt en heeft ook veel contacten in de Haarlemse sportwereld. Beide bouwen we af op onze oude school (ik blijf daar nog twee dagen werken voor de periode van een jaar en Jaap nog anderhalve dag).

HAKEN EN OGEN

Na een uitvoerige campagne kregen wij als school 103 aanmeldingen. Vanaf dat moment is het docententeam druk aan de gang gegaan om voor hun vak de nodige voorbereidingen te treffen. Voor LO betekende dat vooral het bepalen van de lesstof, de te gebruiken methode, het uitzoeken van mogelijkheden voor excursies en het zoeken van potentiële gastdocenten. Dat alles is heel leuk werk om te doen. Toch zijn er ook mindere kanten. Het is zo dat de nieuwe school de komende drie jaar gehuisvest wordt in een semi-permanent gebouw. Daar zijn geen gymzalen bij, dus moesten wij op zoek naar geschikte ruimte. Vlak in de buurt zijn enkele zalen ingericht voor basisonderwijs. De LO-sectie wil graag een zaal waarin we een gedegen sportklasprogramma kunnen draaien. Bij de op te heffen school is schitterende accommodatie aanwezig. Er kleefde echter een bezwaar aan om die zalen te gaan gebruiken. Het zou negatieve associaties oproepen met alle gevolgen van dien. Toch is het voor ons een prima locatie. Al het materiaal is al aanwezig, de afstand tot het moedergebouw is te overzien (het is tien minuten fietsen voor leerlingen en er is zelfs een fietsenstalling bij). De rector was het daarmee eens en gaat zich nu bij het bovenschools bestuur hard maken voor het gebruik van deze gymzalen. We gaan ervan uit dat dit rondkomt. Een tweede punt waar ik over viel was het aantal uren dat de KEC-klassen aan bewegingsonderwijs krijgen. In de eerste klas krijgen ze drie keer 45 minuten, maar in de tweede slechts twee keer 45 minuten! Voor het derde jaar en verder heb ik een urenvoorstel gedaan gebaseerd op de situatie van augustus 2005. Dit is nog niet voorgelegd aan de inspectie omdat het nog niet speelt. Op zo'n moment ben ik erg blij met een KVLO die zich hard heeft gemaakt voor het behoud van de urengarantie. De sportklassen zijn met negen lessen in klas 1 en zes in klas 2 zeer goed bedeeld.
Op 21 juni komen de eerste leerlingen op school voor een eerste kennismaking met de school, de docenten en hun klasgenoten. Daarvoor moet nog wel het een en ander gebeuren, maar ik heb er erg veel zin in.

CORRESPONDENTIE: k.anthoni@schoter.nl

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 13

GYM ALS ONTWIKKELAAR VOOR BREEDTE SPORT

In deze rubriek krijgt u de gelegenheid zaken onder de aandacht te brengen die volgens u belangrijk zijn. De redactie plaatst deze onder verantwoordelijkheid van de schrijver en hoeft het niet met de inhoud eens te zijn.

De samenwerking tussen onderwijs en sport heeft dit jaar door de alliantie 'School en sport samen sterker' van NOC*NSF en het ministerie van OCW een nieuwe impuls gekregen.
Deze ambtelijke poging om te bereiken 'dat jongeren levenslang blijven sporten en bewegen' is tot mislukken gedoemd. Tenminste als het uitgangspunt (volgens NOC*NSF en OCW althans, redactie)) blijft dat de belangrijkste taak van het bewegingsonderwijs (gym) is de jongeren kennis te laten maken met sportactiviteiten die op de sportvereniging aangeboden worden. Dit sportaanbod is geschikt voor de betere bewegers, maar de gemiddelde en zwakke bewegers blijken na een aantal jaren hun sportlidmaatschap op te zeggen.
Gelukkig blijven de meeste jongeren nog sporten/bewegen in recreatieve contexten.
Het aanbod van sportverenigingen is voor betere bewegers super. De complexiteit van de activiteit past goed bij het niveau van deze jongeren, maar ook de randvoorwaarden zijn geweldig: goede trainer, shirtjes van de sponsor, extra aandacht van ouders enz. Het sportaanbod voor de gemiddelde en zwakke bewegers is echter niet op 'maat'. Het is voor de sportbonden lastig voor deze doelgroep iets goeds te ontwikkelen, omdat de vertegenwoordigers van verenigingen vooral geïnteresseerd zijn in het ontwikkelen van toptalenten. De samenwerking tussen onderwijs en sport is een kans voor de sport om via het onderwijs op zoek te gaan naar betere sportactiviteiten die wel passen bij de 'niet-getalenteerde' bewegers. Het basisonderwijs en de eerste jaren van het VO hebben als maatschappelijke taak om alle kinderen te begeleiden in hun 'bewegingsontwikkeling'. Juist de zwakke en gemiddelde kinderen krijgen in het onderwijs de kans om te leren genieten van het verbeteren van hun eigen bewegingsmogelijkheden.

Het sport/bewegingsaanbod in het onderwijs is daarom altijd anders geweest dan op de sportvereniging. De 'oude' kritiek van de sportwereld dat dit onderwijsaanbod 'wereldvreemd' was en daarom niet aansloot bij de behoefte van de kinderen, kan tegenwoordig makkelijk weerlegd worden, bijvoorbeeld:

- de volleybalbond heeft het traditionele lijnbalspel geaccepteerd als basis voor het leren volleyballen en daar met een sportvorm 'circulatievolleybal' een zeer geschikt sportspel voor jonge kinderen gemaakt
- de spelvorm drie tegen drie volleybal, wat een veel gespeelde vorm in het onderwijs is, is nu als beachbal zeer populair
- Streetbasketball, (drie tegen drie op één basket), wordt in het onderwijs ook al jaren gespeeld
- de KNVB probeert voetbal voor de jeugd ook terug te brengen naar vier tegen vier, zodat veel meer kinderen tijdens het spel de bal ook daadwerkelijk aanraken.

Toch blijven ambtenaren en sportbestuurders negatief over het onderwijs praten. Onze staatssecretaris voor de sport meldde vanuit Turijn, dat het gymonderwijs ouderwets was door de 'koprol achterover' aan te leren. Wie de snowboarders in 'half pipe' te keer ziet gaan, zal begrijpen dat voor sommige sporters de 'koprol achterover' wel belangrijk is.
Het leren van de koprol of het leren springen zijn algemene vaardigheden die in allerlei sporten gebruikt kunnen worden. In het onderwijs gaat het om het aanleren van algemene beweeg/sportvaardigheden en niet om het aanleren van specifieke sporten.
Het aanleren van algemene beweeg/sportvaardigheden bij jonge kinderen is een ingewikkeld proces, omdat de mogelijkheden en behoeften van kinderen nooit hetzelfde zijn.
Daarom moet er in het onderwijs altijd gezocht blijven worden naar nieuwe beweeg- en spelvormen die aansluiten bij de 'heterogene groep' jongeren.
Een goede gymleraar kan gezien worden als een ontwikkelaar van breedtesport, door de nieuwe beweeg- en spelvormen in een veilige omgeving met de kinderen uit te proberen.
Wanneer de sport deze ontwikkelkansen binnen het onderwijs gaat gebruiken, ontstaat er een nieuwe vorm van samenwerken, waarbij het onderwijs niet een 'na-aper' van de sport wordt, maar een experimenteerruimte om nieuwe 'trainingsvormen' voor zwakke en gemiddelde bewegers te ontwikkelen.

M.Waal

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 14

NIEUWSBULLETIN VOORTGEZET ONDERW

Het doel van dit artikel is de KVLO-leden op de hoogte te brengen van de veranderende regelgeving in de onderbouw en bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Het artikel is daarvoor te gebruiken als naslagwerk.

Door: Alien Zonnenberg

Aan de hand van tien veelvoorkomende vragen komen de volgende onderwerpen aan bod:

1 wetgeving voortgezet onderwijs voor onderbouw en bovenbouw van havo, vwo en het vmbo
2 de amendementen en de toelichting op de amendementen en de kamerverslagen van het debat in de Tweede Kamer
3 praktische uitwerkingen van de inzet van uren op scholen
4 handhaving van het volume aan uren LO in de vernieuwde onderbouw
5 de rol van de KVLO, de medezeggenschapsraad en de onderwijsinspectie wanneer uren worden gereduceerd.

Vraag 1. 'Was het nodig om in een amendement tot wetswijziging de uren voor lichamelijke opvoeding te garanderen? Juist in deze tijd van meer ruimte en vrijheid aan de scholen en meer variatie in onderwijsvormen is dit toch niet meer van deze tijd?'

Antwoord mevrouw Hamer (PvdA): *'Ik vraag de minister de interpretatie van ons amendement goed in aanmerking te nemen. (…) Die eindtermen zullen tot uitdrukking moeten brengen dat er een intensiteit en een variëteit is.*
Wat wij inderdaad niet doen is een bepaald aantal uren per week voorschrijven. Wij zeggen wel dat voor de totale studielast de huidige situatie het uitgangspunt moet zijn.'
(Uit de handelingen van de Tweede Kamer van 24 januari 2006.)

Dirk van Dijk 'De actie van 14 september en de politieke druk was nodig omdat wij om te beginnen wel moesten vrezen dat het vak anders zou worden weggedrukt.
Niet qua inhoud zozeer, maar wel in kwantiteit, want daar ging het toch om….' Dirk van Dijk is docent LO en actief betrokken bij de acties van 14 september, waarvoor hij de erepenning van de KVLO heeft ontvangen.

Het zou mooi zijn wanneer de status aparte niet nodig zou zijn. Op veel scholen krijgen de leerlingen gelukkig voldoende aanbod in bewegingsactiviteiten en leren ze kritisch en zelfstandig deel te nemen aan onze bewegingscultuur. Echter, in een tijd van 'autonomie aan de scholen' spelen op een aantal scholen financiële, organisatorische en ruimteproblemen een rol die ten koste gaan van het vakgebied bewegen en sport. Dit valt af te lezen aan de lijst van vakcollega's die bij de KVLO plannen op hun scholen voor drastische inkrimping van de uren lichamelijke opvoeding hebben gemeld.
Legitimering en kwaliteitsborging van het bewegingsonderwijs blijft nodig op iedere school. Een borging van het aantal lessen bewegingsonderwijs blijkt ook in deze tijd noodzakelijk te zijn.

Vraag 2: *'Mijn school gaat het komende jaar in de bovenbouw de lessen LO halveren. De directie heeft een brochure waarin staat dat de minimumlessentabel is afgeschaft.'*

Antwoord: Op dinsdag 14 februari 2006 hebben de stemmingen plaatsgevonden in de Tweede Kamer over de 'Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs ter aanpassing van de profielen in de tweede fase van het vwo en havo'. Onderdeel van de voorgestelde wetswijziging was het afschaffen van artikel 22 WVO, dat de grondslag vormde voor de minimumlessentabel in het inrichtingsbesluit. De Minister geeft in de toelichting op dit wetsvoorstel aan dat het in het kader van de autonomie van scholen niet past om voor één vak de uren voor te schrijven.

Kamerbreed zijn twee amendementen aangenomen met als resultaat dat de beschermde status van lichamelijke opvoeding ook in de nieuwe wet op het voortgezet onderwijs toch nog goed geregeld is. Niet conform de bestaande minimumlessentabel (een algemene maatregel van bestuur in het inrichtingsbesluit) maar in de vorm van een aanvullende wettekst (artikel 6d) met toelichting. In het kader treft u dit amendement nummer 25 aan. De wetswijziging voor de tweede fase gaat in per 2007. De brochures van het Adviespunt Tweede Fase en van Onderbouw VO zijn op dit punt nog niet volledig bijgesteld.

Vraag 3: 'Onze school gaat het komende jaar het nieuwe leren invoeren. Alle vakken en roosters worden verlaten en de inspectie heeft in oktober 2005 toestemming gegeven om de minimum urenverplichting voor LO te laten vervallen, dit in het kader van de experimentele onderbouw.'

Antwoord: lichamelijke opvoeding houdt ten opzichte van de andere vakken een status aparte, omdat in artikel 6d van de

NDERWIJS

AMENDEMENT 25

30 187 Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs ter aanpassing van de profielen in de tweede fase van het vwo en het havo (aanpassing profielen tweede fase vwo en havo) artikel 6d. Onderwijs in lichamelijke opvoeding vwo en havo.

Onderwijs in lichamelijke opvoeding, bestaande uit praktische bewegingsactiviteiten, wordt gespreid verzorgd over alle leerjaren van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en het hoger algemeen voortgezet onderwijs. Dit onderwijs vindt plaats gespreid over de schoolweken, in zodanige substantiële omvang en schooltijd dat wordt voldaan aan de eisen op het gebied van kwaliteit, intensiteit en variëteit van de bewegingsactiviteiten neergelegd in kerndoelen en examenprogramma's. Daarbij wordt uitgegaan van de situatie zoals die op 1 augustus 2005 voor het bewegingsonderwijs gold. In afwijking van de tweede volzin geldt voor het laatste leerjaar het voorschrift, dat het onderwijs in het eindexamenvak lichamelijke opvoeding niet eerder mag worden afgesloten dan in de maand december.

TOELICHTING

Het voorliggende wetsvoorstel beoogt recht te doen aan de autonomie van scholen met betrekking tot de inrichting van het havo/vwo-onderwijs. Dit amendement wil recht doen aan dit wetsvoorstel en tegelijkertijd wil het amendement regelen dat de hoeveelheid onderwijstijd voor lichamelijke opvoeding gewaarborgd blijft.

De inhoud van het onderwijs in de onderbouw is vastgelegd in de kerndoelen en in de tweede fase in eindtermen en examenprogramma's. Dit amendement strekt ertoe om een bepaling op te nemen die toeziet op een dusdanige omvang en schooltijd alsmede spreiding daarvan over de leerjaren en schoolweken, dat het vak lichamelijke opvoeding zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin met voldoende wettelijke waarborgen is omkleed, waarbij de indieners uitgaan van het behoud van het huidige aantal uren (voor de havo 360 klokuren en voor het vwo 400 klokuren).

Hamer/Mosterd

WVO aanvullende eisen worden gesteld aan omvang en vormgeving. Het betreft bovendien een wettelijke status die minder makkelijk kan worden gewijzigd dan een regeling via een Algemene Maatregel van Bestuur. Deze regelgeving is geldig voor de onderbouw voortgezet onderwijs in alle sectoren (vmbo, havo, vwo). Dit betekent dat lichamelijke opvoeding:

1 gegeven moet worden met behoud van de huidige onderwijstijd, zijnde respectievelijk 330 klokuren voor het vmbo en 360 respectievelijk 400 klokuren voor havo/vwo. Deze is gerelateerd aan de situatie zoals die gold op 1 augustus 2005
2 gegeven moet worden in alle leerjaren en in het eindexamenjaar niet eerder mag worden afgesloten dan in de maand december
3 gespreid plaats moet vinden over de schoolweken
4 moet bestaan uit praktische bewegingsactiviteiten.

Vraag 4: 'Van het bestuur hebben wij het bericht ontvangen dat de urenborging LO rekkelijk is; dat wil zeggen voor de ene leerling wat meer uren en voor de andere leerling wat minder. Klopt dit en waar kan ik de informatie vinden?'

Antwoord: In diverse brochures van Onderbouw VO en het Adviespunt Tweede Fase wordt gesteld dat de urenborging, ik citeer: '…ongeveer moet voldoen aan…(..)… waarbij de ene leerling wat meer en de andere leerling wat minder lessen zal krijgen..' In artikel 6d van de WVO staat echter helder verwoord dat LO gegeven moet worden in een zodanige substantiële omvang en schooltijd dat aan de eisen van kwaliteit, intensiteit en variëteit voldaan kan worden, het mag natuurlijk ook meer zijn. Het kamerdebat van maart 2006 laat in dit opzicht aan duidelijkheid niets te wensen over.

Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs inzake vervanging van de basisvorming door een nieuwe regeling voor de onderbouw (regeling onderbouw VO)
Behandeling van de onderbouw op 8 maart 2006
Mevrouw Hamer (PvdA): 'Bij de tweede fase ging het om een amendement met een toelichting. Nu is er echter een nota van wijziging. Daardoor ontbreekt een toelichting'.
Minister Van der Hoeven: 'Het is de bedoeling om het analoog aan de tweede fase ook in de onderbouw te regelen. Het wordt op precies dezelfde manier met dezelfde intenties doorgetrokken'.

Vraag 5: 'Onze school gaat projectmatig werken en ieder vak levert daarvoor een deel van zijn lesuren in. Mag dit met het oog op de nieuwe regelgeving en hoe moeten we dan de rol zien van het vakgebied 'bewegen en sport' in de vernieuwde onderbouw'?

Antwoord: Als een school gaat werken in projecten en/of leergebieden worden van alle vakken lesuren gebruikt.
Dit mag voor LO wanneer deze uren terugkomen in de vorm van projecten binnen het vakgebied 'bewegen en sport'.
Daar zijn al mooie voorbeelden van gemaakt door diverse

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 16

vernieuwende scholen. Echter, wanneer de uren worden gebruikt voor projecten waarbij geen beweegactiviteiten worden georganiseerd, dan mag het niet. Het is belangrijk voor de vaksectie LO dat zij zich gaat verdiepen in uitdagende mogelijkheden voor het bewegingsonderwijs om binnen alle vernieuwingstrajecten proactief te werk te gaan.
Door bijvoorbeeld samen met andere scholen projecten 'Bewegen en sport' te ontwikkelen in nauwe samenwerking met de sportvereniging, de buurt en het bureau van de gemeentelijke sportservice.

Vraag 6: 'Op mijn vmbo-school, ziet het er voor de uren LO niet al te best uit. In de nieuwe urentabel voor het komende schooljaar krijgen de klassen 40% minder LO-uren. Het management geeft aan dat de KVLO een leuke interpretatie geeft van de nieuwe wetgeving, maar dat nergens staat dat de minimumtabel gehandhaafd blijft. De artikelen die ik van de site heb gedownload kunnen zo de prullenbak in! Hoe zit het nu echt met het aantal uren?'

Antwoord: Voor het vmbo zal exact dezelfde regeling gaan gelden als voor havo en vwo. Dit is op woensdag 8 maart 2006 duidelijk geworden tijdens de behandeling van het wetsvoorstel onderbouw. Artikel 6d zal in beide wettrajecten opgenomen worden. De regeling voor het vmbo is al per 1 augustus 2006 van kracht. De regeling voor havo en vwo loopt mee met de wetswijziging Tweede Fase en gaat pas in per 1 augustus 2007. Daar geldt voor volgend schooljaar dus nog de huidige minimumlessentabel. Te zijner tijd zullen beide wetswijzigingen in elkaar schuiven tot één bepaling voor vwo en havo als voor vmbo. Ook voor het vmbo komt er een evaluatie in 2010.

Vraag 7: 'Wat kunnen we op onze school doen als de totale onderwijstijd onder de norm komt?'

Antwoord: De officiële amendementen kunt u - indien nodig - gebruiken om de schoolleiding te overtuigen van de nieuwe regeling. Daarbij is vooral de toelichting van belang, temeer omdat deze tekst niet in de wet zelf komt te staan. In juridisch opzicht hoort de toelichting echter wel degelijk bij de wet. Wij kunnen leden desgewenst ondersteunen. De volgende stappen kunt u ondernemen: u vraagt een uitspraak van de MR van de school. U kunt een brief naar de MR sturen met de officiële regelgeving, in afschrift aan de directie. Heeft dit geen resultaat dan is het mogelijk om de onderwijsinspectie voortgezet onderwijs van uw regio te vragen om een uitspraak.

Vraag 8: 'Hoe kan ik praktisch nakijken of op mijn school de borging van de hoeveelheid lestijd wordt nageleefd, (wij gaan van een 50-minutenrooster naar een 80-minutenrooster)?'

Antwoord: In principe is de rekenmethode uit de bestaande urenborging nog steeds van toepassing. Op de website van de KVLO staat een rekenmodule waarmee u gemakkelijk kunt uitrekenen hoe diverse leseenheden verdeeld kunnen worden over het leerjaar.

Vraag 9: 'Wanneer moet ik ervoor zorgen dat de lessen LO in het eindexamenjaar havo en vwo weer worden teruggeplaatst. Wij hadden deze lessen naar de onderbouw derde leerjaar geschoven. Krijgen we nu extra LO-lessen om dit te realiseren?'

Antwoord: De omvang betreft het aantal klokuren dat over alle leerjaren moet worden gegeven. Dus u moet schuiven met lessen over de leerjaren. De nieuwe wetswijziging voor de tweede fase gaat in per augustus 2007. Vanaf dat moment dient LO in ieder geval tot aan de kerst in het examenjaar gegeven te worden.

Vraag 10: 'Waarom wil de Tweede Kamer een goede regelgeving alsnog evalueren? (Amendement 15 waarvan de tekst op de website te vinden is onder borging LO wet- en regelgeving)'

Antwoord: Om het belang dat de Kamer aan voldoende en goed bewegingsonderwijs hecht nog extra kracht bij te zetten, is een tweede amendement aangenomen. Hierin wordt bepaald dat in 2010 een evaluatie zal plaatsvinden om te bezien of de nieuwe situatie niet leidt tot een kwalitatieve en/of kwantitatieve verschraling van het vak lichamelijke opvoeding. De KVLO heeft het ministerie van OCW verzocht om een herziene en heldere voorlichting in de richting van de scholen te verzorgen.

Alien Zonnenberg is onderwijskundig beleidsmedewerker voortgezet onderwijs van de KVLO en telefonisch te bereiken: (ma, di, wo) 030 693 7678.

CORRESPONDENTIE: alien.zonnenberg@kvlo.nl

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 17

PRAKTIJKKATERN BEHORENDE BIJ LICHAMELIJKE OPVOEDING 7 - 2006

PRAKTIJKKATERN

PRAKTIJK BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS

18 FRISBEESPORTEN: OP HUN PLAATS IN DE HUIDIGE MAATSCHAPPIJ? (2) *Leontine Sonneveldt*

21 GESPANNEN? (2) *Tjalling van den Berg*

24 EEN ANDERE START VAN HET SCHOOLJAAR *Jorg Radstake*

28 EEN EERSTE BEWEEGLES *Hans Dijkhoff*

30 WERPEN BINNEN DE ATLETIEK (2) *Biek Leisner*

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:49 Pagina 18

SPORT ZOALS SPORT BEDOELD IS

FRISBEESPORTEN: OP HUN PLAATS IN DE HUIDIGE MAATSCHAPPIJ? (2)

In het vorige artikel over frisbeesport heeft u kennisgemaakt met een aantal vormen van de frisbeesport en met de rol die fair play inneemt bij deze sporten. In dit artikel in de serie 'Sport zoals sport bedoeld is' zal de positie van frisbeesporten in de huidige maatschappij aan de orde komen.
Hierbij zullen de verschillende onderdelen de revue passeren, maar zal ook het fair play-aspect in verband worden gebracht met de verruwing van de maatschappij. ***Door: Leontine Sonneveldt***

In de hedendaagse maatschappij is op het gebied van sport en sportbeoefening een aantal duidelijke trends zichtbaar.

Ultimate

FOTO: FRISBEEBOND

De vier belangrijkste voor de frisbeesporten zijn Tijd als kostenpost, Kwali-tijd met het gezin, Gezondheid, en Verruwing van de maatschappij.

TIJD ALS KOSTENPOST

In de huidige maatschappij is tijd geld. De sportconsument werkt veel en heeft vaak ook veel sociale verplichtingen. Hij is minder gericht op het lid worden van een sportclub, maar meer op het kunnen sporten wanneer het hem uitkomt. Dit vraagt om een flexibel aanbod van de sport en om flexibiliteit van de sportfaciliteit.
Frisbeesporten sluiten in het algemeen goed aan bij deze trend. Vooral de individuele frisbeesporten als de Individuele Onderdelen en Disc Golf kunnen gespeeld worden wanneer het de sporter uitkomt. Het beoefenen deze sporten is niet afhankelijk van de aanwezigheid van een sportfaciliteit. Voor de Individuele Onderdelen is een grasveld in een park of een willekeurig sportveld al geschikt. Disc Golf kan prima gespeeld worden in een park (ook wanneer er geen Disc golf parcours is), zolang er bomen, vuilnisbakken en andere obstakels aanwezig zijn welke als doel gebruikt kunnen worden.

KWALI-TIJD MET HET GEZIN

Zowel ouders als kinderen hebben tegenwoordig een druk leven, met school, werk en allerhande afspraken en verplichtingen daarbuiten. In de tijd die ouders en kinderen samen te besteden hebben wordt veelal de nadruk gelegd op kwaliteit van samenzijn, en er wordt gezocht naar activiteiten waaraan zowel ouders als kinderen plezier kunnen beleven.
Ook hierop sluiten de frisbeesporten erg goed aan, zij kunnen namelijk beoefend worden door mensen van alle leeftijden. Disc Golf kan gemakkelijk aangepast worden door voor de kinderen een andere 'par' te bepalen, of een 'tee off' dichter bij het doel te nemen. Ook DDC (Double Disc Court, voor uitleg zie verder in dit artikel) is geschikt als sport/spel voor ouders en kinderen, waarbij de teams gemengd kunnen zijn, maar ook ouders tegen kinderen kunnen spelen. Het verschil bij dit onderdeel wordt vooral bepaald door slimheid en inzicht, en niet door fysiek vermogen.

GEZONDHEID

In kranten, op tv en zo ongeveer overal wordt aandacht besteed aan het feit dat 'wij' tegenwoordig te weinig bewegen en

FOTO: FRISBEEBOND

Freestyle

beter om onze gezondheid moeten denken.
Op het gebied van bewegen zijn de frisbeesporten erg laagdrempelig. Zij geven de mogelijkheid aan de sporter om te bewegen op zijn eigen niveau. Ultimate bijvoorbeeld heeft een competitie welke buiten opgedeeld is in vijf divisies, waarbij de eerste divisie bestaat uit spelers die fysiek goed getraind zijn en die op hoog niveau trainen en spelen. De vijfde divisie daarentegen is bedoeld voor spelers die net begonnen zijn en/of spelers met (vooralsnog) mindere fysieke capaciteiten. Ultimate is bovendien een uitdagende sport, omdat er erg veel bij komt kijken. Spelers die fysiek misschien minder sterk zijn kunnen door bijvoorbeeld goede gooicapaciteiten erg waardevol zijn voor een team. Dit zorgt veelal weer voor een motivatie om fysiek sterker te worden… Bij Disc Golf kan de speler zelf bepalen in welk tempo hij een parcours aflegt.

VERRUWING VAN DE MAATSCHAPPIJ

Alom hoort men tegenwoordig de klacht dat de maatschappij verruwt. Er is minder respect voor elkaar en minder respect voor regels en waarden. Ook in de sport is deze trend zichtbaar. Opstootjes en relletjes, zowel in het veld als daarbuiten zijn aan de orde van de dag. (Natuurlijk zijn er ook sporten waarbij dit niet of nauwelijks het geval is!) Om dit tegen te gaan wordt steeds meer aandacht besteed aan fair play en respect. Binnen de frisbeesporten is respect voor medespelers, tegenstander en regels vastgelegd in de spelregels. De Spirit of de Game, waaraan in het vorige deel aandacht is geschonken, is een essentieel onderdeel van de sport. Deze regel legt de verantwoordelijkheid voor het gedrag bij de speler, waarbij de grenzen van het gedrag bepaald worden door de eigen waarden en normen van de speler, en door zijn teamgenoten en tegenspelers. Er is dus geen externe persoon (geen deel uitmakende van een team) die het spel beïnvloedt en de grenzen van het acceptabele bepaalt. Bij de individuele recreatieve sport is een scheidsrechter veelal afwezig, maar ook bij de competitiesporten binnen het frisbee is geen scheidsrechter aanwezig. Dit zorgt voor een andere invalshoek voor de sportbeoefenaar, die zijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen. In sommige gevallen kost het enige tijd om hieraan te wennen maar uiteindelijk levert het veelal positieve reacties op.

Al deze zaken samen maken dat de frisbeesporten in de huidige maatschappij zeker op hun plaats zijn. Voeg daarbij ook nog de dynamische en 'andere' uitstraling die de frisbeesporten hebben en het feit dat zij door mensen van alle leeftijden te beoefenen zijn en het zal duidelijk zijn dat de frisbeesport in Nederland een sport voor nu en in de toekomst is!

OVERIGE FRISBEESPORTEN

In het vorige deel zijn de drie 'grote' onderdelen van de frisbeesport, Ultimate, Disc Golf en Freestyle uitgebreid aan de orde gekomen. Hieronder kort nog een aantal andere frisbeesporten.

DDC – Double Disc Court is een frisbeevorm waarbij twee teams van twee spelers tegen elkaar spelen. Zij bevinden zich

elk in een vak van 13 bij 13 meter, welke 17 meter uit elkaar liggen. Het spel wordt gespeeld met twee frisbees, welke tussen de vakken heen en weer gegooid worden. Het doel van het spel is zoveel mogelijk punten te scoren. Punten worden gescoord wanneer de tegenstander beide frisbees aanraakt, wanneer een frisbee van de tegenstander buiten het vak de grond raakt en wanneer jouw frisbee binnen het vak van de tegenstander op de grond komt en binnen het vak blijft liggen. DDC is vooral een erg tactisch spel.

Individuele onderdelen (Field events)
Dit onderdeel van de frisbeesport is enigszins vergelijkbaar met een meerkamp. Het bestaat uit vier individuele technische onderdelen. Twee ervan zijn de zogenaamde self caught flights: Maximum Time Aloft (MTA), waarbij men de schijf zo lang mogelijk in de lucht laat zweven om hem vervolgens met één hand weer te vangen. De tijd dat de frisbee in de lucht is, wordt geklokt. De tweede is Throw-Run-Catch (TRC), waarbij de schijf in de lucht gegooid wordt, de werper tijdens de vlucht een zo groot mogelijke afstand overbrugt om vervolgens de frisbee met één hand te vangen. De afgelegde afstand wordt gemeten.
Het derde onderdeel is *Accuracy*. Hierbij is het de bedoeling om vanaf zeven posities 4 frisbees op een raamwerk van 1,5 bij 1,5 meter te gooien. Het aantal treffers wordt geteld.
Ten slotte is er nog het onderdeel Distance, waarbij de frisbee zo ver mogelijk geworpen wordt. De afgelegde afstand wordt gemeten.

Verder zijn er Guts, Discathon en nog vele andere frisbeevormen. De regels van een aantal ervan, en uitgebreidere regels van de bovengenoemde vormen zijn te vinden op *www.frisbeesport.nl*.

In het volgende artikel van deze serie zal ten slotte de frisbeesport op school aan de orde komen: de voor- en nadelen van deze sport op school zullen bekeken worden en bovendien zal een aantal spelvormen geïntroduceerd worden.

De Nederlandse Frisbeebond heeft in haar beleidsplan 2006 het voornemen geuit om de frisbeesport in Nederland, en met name het Ultimate op de Nederlandse scholen te stimuleren en te ondersteunen. Eén van de doelen op het gebied van Ultimate op school is op termijn te komen tot regionale en nationale scholenkampioenschappen. De Bond weet dat er op veel scholen Ultimate gespeeld wordt, maar mist exacte informatie over wie, wat en waar. Zonder deze informatie is het moeilijk om bijvoorbeeld concrete ondersteuning te bieden. Hierbij wordt dan ook het verzoek gedaan om, wanneer op uw school actief aan één of meerdere frisbeesporten gedaan wordt, dit door te geven aan de Nederlandse Frisbeebond: *extern@frisbeesport.nl*.

Over de auteur
Leontine Sonneveldt is algemeen bestuurslid externe contacten van de Nederlandse Frisbeebond

BRON
www.frisbeesport.nl

CORRESPONDENTIE: extern@frisbeesport.nl

Disc Golf

FOTO: FRISBEEBOND

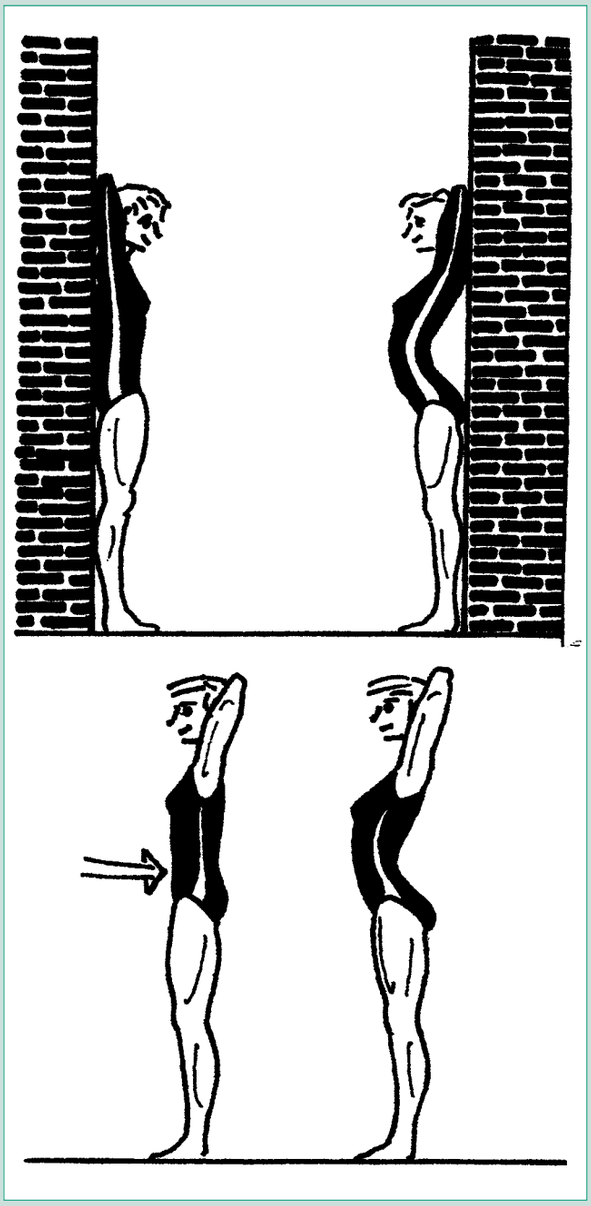
LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 21

ALS DE MOED JE IN DE SCHOENEN ZAKT, GA DAN OP JE HANDEN STAAN

GESPANNEN? (2)

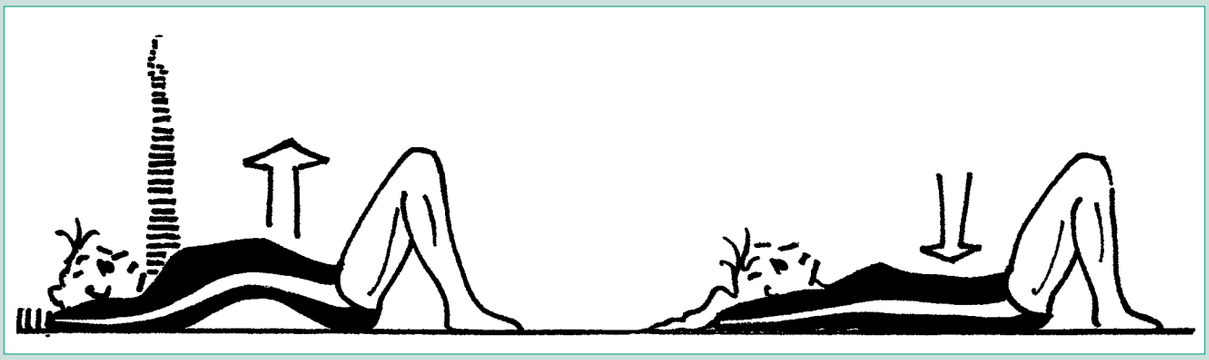
In het vorige deel van dit artikel zijn we uitgebreid ingegaan op wat vormspanning is. In dit vervolg krijgt u antwoord op de vraag hoe je vormspanning kunt opbouwen en oefenen. Met diverse voorbeelden wordt ook weer de transfer naar andere domeinen aangegeven. ***Door: Tjalling van den Berg***

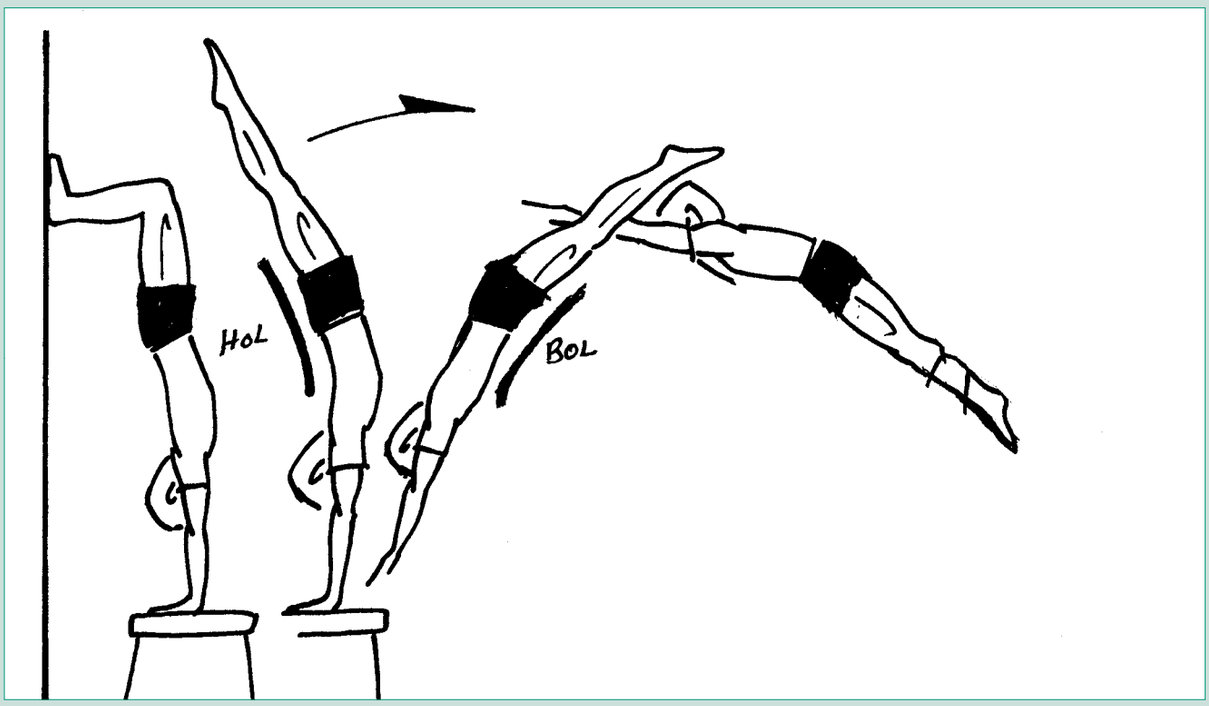
De echte opbouw van spanning begint met het bijbrengen van gevoel voor je eigen lichaamshouding. Wat is recht staan, wat is slap staan, wat is hol en hoe kun je bol worden? Veel correcties in het bewegen hebben betrekking op het meer of minder hol, bol of recht zijn van bepaalde lichaamsdelen. Heupen en borstkas spelen daarbij een belangrijke rol. Hol en bol zijn wordt veroorzaakt doordat zowel heup en borstkas naar dezelfde richting over- en onderstrekt worden. Dat moet je eerst rustig doen en voelen. Dit kun je iedereen ook leren. Bij sommige sporten, zoals mijn ervaring met centrale trainingen bij de handboogbond is het een voorwaarde om stabiel te schieten. Bij voetballers (vooral spitsen en verdedigers) is het bepalend voor het winnen van duels. In tekening 7 staan een paar oefeningen om hol, bol en recht te ervaren.

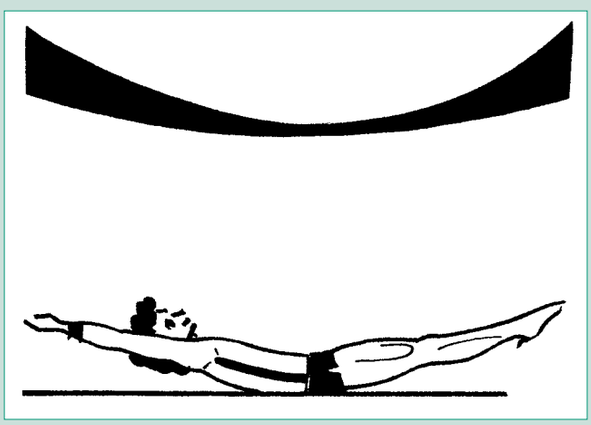
7b: Idem tegen muur en vrij in de zaal de rug hol trekken en vlak duwen

7a: In lig de rug hol en vlak duwen

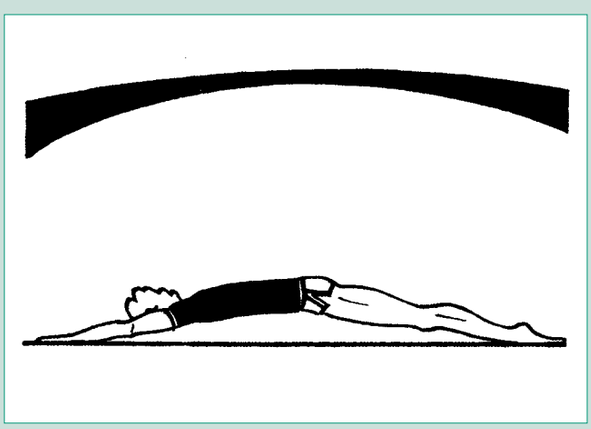

8: De kurbetactie in de handstand vanaf verhoging

9a: Vanuit ruglig rond maken (armhoudingen variëren)

9b: Maak nu uit buiklig een bolle houding

Wanneer een sporter deze acties langzaam en bewust kan uitvoeren dan is het van belang dit in snelle en functionele bewegingen uit te voeren. Snel van hol naar bol of van bol naar hol gaan is belangrijk bij vele turnbewegingen.
We noemen deze actie ook wel de kurbet actie (zie tekening 8). De kurbet is alles bepalend in het turnen en kan als centraal profieldeel worden aangemerkt. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn de bol-hol actie in de handstand, zwaaien aan de rekstok/brugligger, de flikflak (zie ook tekening 4 in het vorige artikel), arabier, kortom alle profielelementen.

Rond de kurbettraining in de profielelementen moet je altijd slimme vormspanningsoefeningen ontwerpen.
Dat eist voortdurende creativiteit en ontwikkeling. Een aantal oefeningen met het accent op spanning rond de kurbethouding staan in tekeningserie 9.

De schouderspanning hoort één geheel te vormen met de heup- en beenvormspanning. Gespannen bol maken door enkels en knieën te sluiten en de billen hard te maken. Duw het onderste deel van de rug bol (bekken kantelen - buik in). Met strak gespannen armen in de grond duwen. Is blokkeren bij volleybal een probleem? Train op deze oefening en het is alsof je tegen een muur slaat!
Bij de opbouw van vele technieken is het toepassen van vormspanning onmisbaar. Dan moet men zoeken naar zinvolle oefeningen, die men kan gebruiken bij de opbouw van technieken. Voorbeeld hiervan is de 'hip-tip' (ook wel 'hippie'- tip genoemd) in de opbouw van het profielelement handstandoverslag (zie tekening 10).

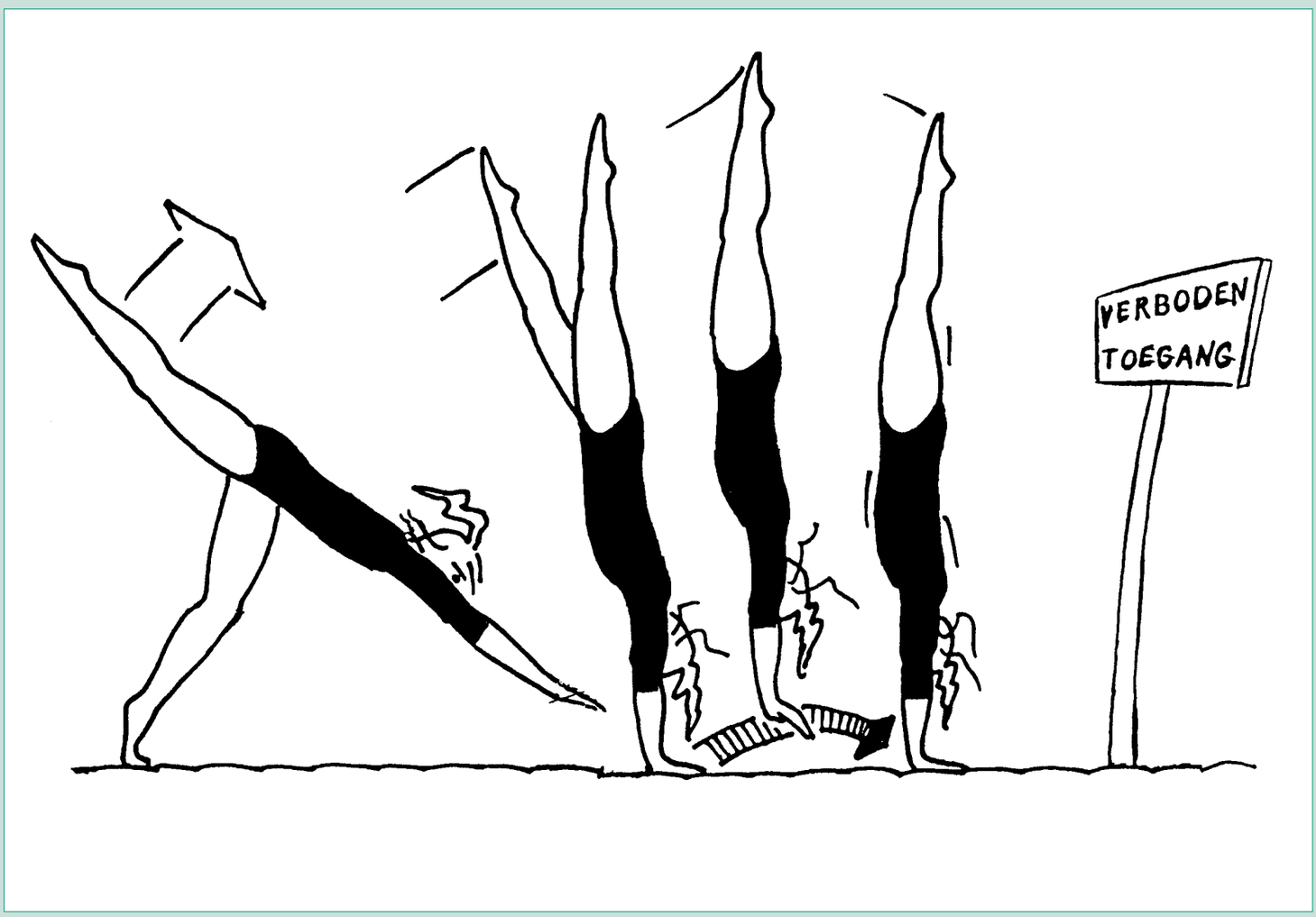
LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 23

De laatste stap in de opbouw tot het bijbrengen van het gevoel voor vormspanning is tijdens de uitvoering van de technieken zelf. Door te wijzen op, of het laten voelen van het juiste moment van blokkeren van lichaamshoeken, aandacht schenken aan de goede lichaamslijnen leert men sneller, bewuster en vooral beter de techniek. Steeds meer op details gaan letten is de boodschap, net zo lang tot de ideale vormspanning in de uitvoering is bereikt. Vooral bewust maken van een goede basishouding (waarin al sprake is van vormspanning!) is noodzakelijk om verantwoord te gaan bewegen en blessures te vermijden.
Nederland heeft weer behoefte aan gezonde natuurlijke spanning. Buik in en schouders naar achteren: voorwaarts…mars!
Vormspanning zal weer terug moeten komen in onze lessen. Talrijke interessante oefeningen (vaak met partner) liggen op u te wachten.

Tekeningen: Jochem Mol

CORRESPONDENTIE: tjalling.berg@wxs.nl

10 De 'hippie'- tip

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 24

FOTO: JORG RADSTAKE

SAMEN KOMEN TOT REGELS

EEN ANDERE START VAN HET SCHOOLJAAR

De kennismaking met nieuwe klassen is altijd een spannende gebeurtenis. Zeker voor de leerlingen. Ze worden overladen met nieuwe indrukken en schoolregels. Voor docenten betekent het soms het herhalen van de riedel aan regels waar leerlingen zich aan te houden hebben. De vraag over de betekenis van de regels is belangrijk. Zijn de regels van en voor de school, of zijn de regels van en voor de leerlingen? Hoe dit door leerlingen ervaren wordt is cruciaal voor de naleving van de regels. Deze ervaring begint al meteen bij de introductie en de eerste kennismaking met de docent. Hoe je regels introduceert bij de start, daarover gaat dit artikel. ***Door: Jorg Radstake***

DE EERSTE SCHOOLDAG

Wie kent het niet? We hebben dit toch allemaal aan-den-lijve ondervonden? Als nieuwe brugklasser word je op de eerste schooldag veelal in de aula door de conrector welkom geheten, waarna je met jouw nieuwe klasgenoten en mentor naar een klaslokaal gaat.
Het begint allemaal gemoedelijk. Zo vertelt de mentor in het kort iets over zichzelf en kom je, middels diverse kennismakingsspelletjes, iets meer over elkaar te weten. Na jarenlang bij dezelfde kinderen op de basisschool in de klas te hebben gezeten, leer je (eindelijk) andere kinderen kennen.
Het goede gevoel, om aan deze nieuwe uitdaging te beginnen, overheerst. Maar dan deelt de mentor de schoolgidsen uit en verandert de sfeer. Er wordt ingezoomd op het hoofdstuk met de titel schoolregels. Al snel wordt duidelijk wat er allemaal niet op de school mag. Direct heb je weer een vreselijk verlangen naar die fijne basisschooltijd.

DE EERSTE LESDAG

Met het lesrooster in de hand ga je, middels de bewegwijzering, op zoek naar de klaslokalen. Het is steeds een spannend moment wanneer je voor het eerst kennismaakt met de leraar (in alle gevallen ook lerares). Na het oplezen van de namen worden vaak de leraarspecifieke regels genoemd. Zo moet je bijvoorbeeld bij een leraar als je twee keer je huiswerk vergeten bent te maken, op dinsdagmiddag nablijven. Als je vervolgens bij 'de gymles' aankomt, heb je daar ook weer te maken met specifieke (gedrags)regels. Als beginnend leraar heb ik dan ook, in mijn eerste jaren, een moment ingeruimd om een aantal regels te vertellen, zoals:

- het nuttigen van eten en drinken in de zaal is verboden!
- het dragen van sportschoenen met zolen die strepen achterlaten is verboden!
- het dragen van speciale gymkleding (broek, shirt en schoenen) is verplicht!
- als je niet mee kunt doen, dan een briefje van je ouders/verzorgers meenemen!
- als je twee keer je gymspullen vergeten bent, dan moet je een blokuur inhalen!
- ….. et cetera.

DE AANLEIDING

Ik kwam erachter dat deze aanpak niet bij mij past. Daarnaast ben ik van mening dat we ook met de veranderende maatschappij rekening moeten houden en daarbij verandert ook steeds de rol van de leraar.
Binnen diverse activiteiten op microniveau deed ik het vaak al anders, maar ik wilde ook de vertaalslag naar de lessen bewegingsonderwijs, gedurende het gehele schooljaar (op mesoniveau), maken. Uit praktijkervaring blijkt dat er zich nauwelijks problemen voordoen bij pleintjesvoetbal en bij andere ongeorganiseerde verbanden. Ik ben van mening dat dit voornamelijk komt, doordat het hun eigen, gezamelijke (speel)regels zijn. Ik concludeer hieruit dat als ik dit principe in mijn lessen bewegingsonderwijs voor mekaar krijg, zal ik minder vaak letterlijk en figuurlijk als scheidsrechter op hoeven te treden. Kortom ik ben dan minder belangrijk in het goed laten verlopen van de activiteit. Ik kan me dan bijvoorbeeld dus meer richten op het helpen van de minder goede bewegers. De leerlingen hebben meer verantwoordelijkheidsgevoel en zullen elkaar terecht wijzen (groepsdynamica).

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 25

FOTO: JORG RADSTAKE

In mijn verdere uitwerking zal ik starten met een concreet voorbeeld op microniveau en vervolgens doorgaan met een voorbeeld op mesoniveau.

EEN VOORBEELD OP MICRONIVEAU

Ik ben van mening dat je al direct de inbreng van leerlingen, in het reguleren van de lessen bewegingsonderwijs, kunt vergroten door ze mee te laten denken bij het samenstellen van de (speel)regels. Dit probeer ik te doen door vragenderwijs de leerlingen voorafgaand aan de activiteit gemeenschappelijke regels te laten formuleren. In de loop der tijd zal dit steeds sneller gaan, maar toch zal de inhoud van de speelregels steeds veranderen. We kunnen ervan uitgaan dat de leerlingen, onder andere door de invloed van de leraar bewegingsonderwijs, steeds meer sportspecifieke kennis en vaardigheden opdoen. Vervolgens moet je alert zijn dat je er niet in verzandt om direct jouw (speel)regels door te drukken en vervolgens de rol vanscheidsrechter op je te nemen. Dan zal namelijk al snel een conflictsituatie ontstaan. Je zal echter op 'het proces' dat de diverse groepjes doorlopen moeten coachen, zodat zij ook leren conform de zelf opgestelde (speel)regels te spelen. Kortom laat de groepsdynamica zijn gang gaan!

Ook kun je differentiëren in de moeilijkheidsgraad van de opdrachtkaart. De leerlingen kunnen bijvoorbeeld zelf ook een toernooischema moeten samenstellen, maar daarmee leer je iemand niet beter en/of sportechter/-relevanter bewegen.

De leerlingen zullen de volgende stappen stap-voor-stap moeten doorlopen.

1 Maak een vijftal, waarbij de leden (ongeveer) hetzelfde niveau hebben en schrijf die namen op (A).
2 Beantwoord eerst de vragen met betrekking tot de speelregels (B) en begin volgens het speelschema (C).
3 Verwerk uiteindelijk de scores (C) en standen (D).

Eventueel noodzakelijke criteria dienen door de leraar aangegeven te zijn (bijvoorbeeld hoeveel tijd ze in totaal hebben), zodat de leerlingen binnen het aangegeven kader kunnen blijven. Dit is in het kort uitgewerkt in de opdrachtkaart hieronder.In het hier boven genoemde voorbeeld op microniveau leren de leerlingen samen tot (speel)regels te komen. Enerzijds is dit, in mijn optiek, bedoeld om de rol van de leraar zo klein mogelijk te maken in het goed laten verlopen van de activiteit. Dit gebeurt op het niveau van loopt 't. De leraar

Opdrachtkaart: Samen komen tot speelregels

Badminton toernooi

(5 spelers op 2 velden)

Namen spelers (A)

1……..
2. …….
3……
4……
5……

Speelregels (B)

- Hoe lang duurt een wedstrijdje?
- Hoe ziet het veld eruit?
- Hoe is de opslag geregeld?
- Wanneer scoor je een punt?
- Wat gebeurt er na een score?
- Hoe noteer je de punten?

Speelschema (C)

Veld	Speelschema	Uitslag
1	1 – 2	-
2	3 – 4	-
1	1 – 5	-
2	2 – 3	-
1	1 – 4	-
2	2 – 5	-
1	1 – 3	-
2	4 – 5	-
1	2 – 4	-
2	3 – 5	-

Standen (D)

Speler	Punten wedstrijd 1	Punten wedstrijd 2	Punten wedstrijd 3	Punten wedstrijd 4	Totaal	Plaats
1						
2						
3						
4						
5						

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 26

Zoals jullie weten, zijn er een heleboel schoolregels. Dit zijn de algemeen geldende regels en gelden dus ook bij de lessen bewegingsonderwijs.
Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- eten en drinken uitsluitend in de kantine, dus …..
- geen kauwgom in school, dus …..
- absentie zal worden bij de conciërgebalie gemeld worden, om …..
- leerlingen, die te laat komen moeten zich bij de conciërgebalie melden voor …..
- ….. et cetera

Daarnaast wil ik graag, samen met jullie, in deze eerste les komen tot een tiental START-afspraken, die in 'onze gymles' zullen gelden. Natuurlijk kan het zijn dat we een aantal afspraken vergeten te maken, maar deze kunnen we later natuurlijk altijd aanvullen.

Stellingen

1 De bel is gegaan. De leerlingen rennen naar de gymzaal en kleden zich zo snel mogelijk om. Zij gaan de zaal in, waar allerlei turnonderdelen klaarstaan, pakken een bal en gaan elkaar afgooien. De leraar komt iets later, omdat er in de pauze een leerling huilend bij hem was. Eenmaal in de zaal aangekomen, ligt Piet op de grond. Hij is van een bank gegleden en heeft zijn knie kapot.

Wanneer mag je de zaal in?

2 De leraar heeft de kleedkamers opengedaan en de leerlingen mogen zich gaan omkleden. Dan komt Elise bij de leraar met de mededeling dat zij haar spullen niet mee heeft, want haar gymkleding zat in de wasmachine. Deze les mag ze niet van de leraar meedoen en zit de hele les op de bank. De week daarop heeft zij haar spullen weer niet mee. Dit gebeurt nog veel vaker en Elise doet dus weinig lessen bewegingsonderwijs mee.

Hoe vaak mag je je gymspullen vergeten?

3 Maaike gaat in het begin van de les naar de leraar met de mededeling dat zij niet met de gymles mee kan doen, want zij is geblesseerd aan haar knie. De leraar vertrouwt dit niet en verplicht haar toch om met de les mee te doen. De volgende dag kan Maaike helemaal niet meer (goed) lopen, want de blessure is verergerd omdat zij (toch) met de les bewegingsonderwijs mee moest doen.

Wat moet je doen als je geblesseerd bent?

4 De leerlingen zijn zich aan het omkleden en de leraar is alvast in de zaal. De eerste leerlingen zijn al erg snel binnen en na een aantal minuten zitten er nog (steeds) een aantal leerlingen in de kleedkamer. De leraar wil graag snel met de les beginnen, maar moet op de laatste leerlingen wachten.

Hoeveel tijd hebben jullie nodig om je om te kleden?

5 Tijdens de gymles moet Piet naar de WC. Hij loopt bij de activiteit weg en gaat naar het toilet. De leraar wil vervolgens iets belangrijks uitleggen en mist een (aantal) leerling(en).

Wat moet je doen als je nodig naar het toilet moet?

6 Tim komt aan het begin van de les vertellen dat hij niet mee kan doen vanwege hoofdpijn. Dit is al de derde keer. De leraar doet navraag bij de leraar bewegingsonderwijs van vorig jaar. Hij vertelt dat Tim vaker zegt dat hij hoofdpijn heeft, omdat hij een aantal activiteiten niet (zo goed) kan. De leraar heeft vervolgens een gesprekje met Tim. Daaruit blijkt dat Tim wel wil, maar bang is voor een onprettige ervaring. Bijvoorbeeld dat hij door de andere leerlingen uitgelachen wordt. Als dingen af en toe wel lukken dan zegt hij steeds dat de activiteit gewoon erg eenvoudig is.

Hoe gaan we met elkaar om?

7 De leraar is iets aan het uitleggen. Sanne en Wendy laten duidelijk merken dat ze niet (zo) geïnteresseerd zijn in deze uitleg. Tijdens de uitleg fluisteren ze dan ook steeds met elkaar. Als de leraar ze aankijkt, dan houden ze hier even mee op. Maar zodra de leraar verder gaat met de uitleg, dan fluisteren zij ook weer met elkaar. Als de klas uiteindelijk aan de slag gaat, weten ze niet wat ze moeten doen en gaan vrolijk door met kletsen.

Wanneer moeten we stil zijn en luisteren?

8 Voor dat de les begonnen is, komt Jordi steeds als eerste de zaal in. Hij wil graag voetballen. Soms staan er turnonderdelen klaar en wil de leraar dat de leerlingen alvast met een bepaalde activiteit beginnen. Jordi wil graag voetballen, pakt een bal en begint in zijn eentje keihard te schoppen tegen de muur. De andere leerlingen, die binnenkomen moeten oppassen dat ze geen bal tegen zich aangeschoten krijgen. Als de leraar even naar zijn kleedkamer gaat en vervolgens terugkomt, zijn alle leerlingen de berging in gevlucht.

Wat mogen we vóór de les doen?

9 Janette zit niet op een sport en komt regelmatig in haar spijkerbroek de gymles binnen. Ze heeft schoenen aan, die ze ook buiten draagt. De andere leerlingen zien dit en hebben eigenlijk ook geen zin om een extra tas, met sportkleren, mee naar school te nemen.

Wat voor kleding moeten we tijdens de gymles dragen?

10 De les zit erop en alles moet opgeruimd worden. Het zijn steeds Piet, Klaas, Karin en Elena die helpen met het opruimen. De leraar wijst dit keer andere leerlingen aan om mee te helpen, maar zij snellen zich direct naar de kleedkamer en weer blijven 'de vier' over. Zo wordt alles toch steeds opgeruimd.

Wat spreken we af over het opruimen?

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 27

heeft daardoor tijd en ruimte om de leerlingen te helpen beter te worden. De leerlingen krijgen zo, in kleine mate, eigen verantwoordelijkheid binnen (een deel van) de les.

EEN VOORBEELD OP MESONIVEAU

Het is de eerste gymles in het schooljaar en de leerlingen moeten allemaal bij de hoofdingang van de sporthal verzamelen, waarna ze samen met de leraar naar de juiste gymzaal gaan. De leerlingen doen hun buitenschoenen uit en we verzamelen op een, met banken gemaakt, vierkant. We zullen deze gymles starten met een groepsgesprek waarin we samen de regels opstellen, die binnen 'onze gymles' gelden. Misschien vreemd door te starten met een groepsgesprek, want het gaat bij ons vak toch voornamelijk om het bewegen zelf! Toch zie ik het als een kleine investering (maximaal één lesuur), die in de rest van de lessen zijn vruchten afwerpt. Ik geloof minder in het meegeven van de stellingen als huiswerkopdracht, omdat ik zelf graag het proces eventueel wil kunnen bijsturen.
Na mezelf voorgesteld te hebben en de namen doorgenomen te hebben, kunnen de leerlingen met een lesblad in een viertal aan de gang gaan. De groepjes moeten alle stellingen bespreken en komen tot een gezamenlijk standpunt. Na een poosje komen we weer samen en zullen dan met de klas tot START-afspraken komen (zie pagina 26).

In het vervolgtraject zullen we als leraar alert moeten zijn, wanneer zich een START-afspraak voordoet. We zullen de betreffende leerling(en) niet zelf moeten corrigeren (autoritaire manier), maar we zullen hem/haar vragenderwijs na moeten laten denken over 'onze' START-afspraken. Het streven hierbij is om een cultuur te kweken, waarin de leerlingen elkaar corrigeren. Het geloof in groepsdynamica in plaats van groepsdruk!

DE ACHTERLIGGENDE THEORIE

Waar mensen samenwerken, samen leven, met elkaar omgaan, komen regelmatig conflicten voor. Je staat tegenover elkaar; jouw opvattingen, wensen en gevoelens komen niet (geheel) overeen met die van de ander. De relatie tussen leraar en leerlingen is hiërarchisch en dat neigt naar een oplossing waarin macht veelal de doorslag geeft. Dit gaat echter vaak ten koste van de leerling(en) en uiteindelijk ook van jezelf. Je zult elkaar dus ergens moeten ontmoeten.

Een gezamenlijk conflict

Een conflict bestaat altijd tussen minstens twee personen. Wanneer we op een heldere manier duidelijk hebben gemaakt dat we iets niet kunnen accepteren, dan zijn er twee reacties mogelijk: óf de ander verandert zijn gedrag niet óf ik wil/kan mezelf niet veranderen. Er is een probleem van ons samen ontstaan en zijn beide verantwoordelijk voor het conflict: een gezamenlijk conflict.

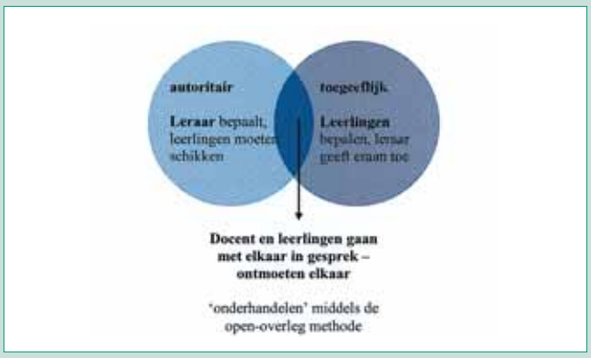
Gevolg van machtsmisbruik

Zoals ik al eerder opmerkte, lopen conflicten vaak uit op een machtsstrijd. Aangezien de leraar, door de positie die hij inneemt, de macht heeft, is het erg verleidelijk om het conflict middels machtsgebruik (liever zeg ik machtsmisbruik) op te lossen. De gelijkwaardigheid van mensen kan dan echter uit het oog verloren worden. Het gevolg is dan dat er een winnaar en een verliezer is. Het conflict blijft onoplosbaar. Concreet komt het er dus op neer dat bijvoorbeeld de leraar zegt:"Je moet naar mij luisteren!" of dat de leerling zegt: "Jij moet het maar zeggen." Ik spreek in dit geval van de autoritaire en de toegeeflijke manier.

Een acceptabele oplossing

Wanneer beide 'partijen' (leerling(en) en leraar) tot overeenstemming komen bij een conflict, dan is er géén verliezer. Toch is het vaak lastig om tot overeenstemming te komen. Een doeltreffende manier om conflicten op te lossen, is de open-overlegmethode (zie figuur 1). Deze methode is gebaseerd op een drietal aspecten:

- ik-boodschappen: hierdoor maak ik mijn wens en behoefte duidelijk
- aktief luisteren: hiermee ga ik na wat de behoefte van de ander is
- samen oplossingen zoeken: een oplossing die voor beiden acceptabel is.

Figuur 1: de open-overlegmethode

MIJN PRAKTIJKERVARING

Inmiddels heb ik al zo'n drie jaar ervaring met de hier boven genoemde aanpak. Wat mij hierin positief opvalt, is dat er niet of nauwelijks verschillen bestaan tussen de regels van de leerlingen en de mijn regels. Misschien zijn de leerlingen zelfs nog wel 'strenger'. Bij het handhaven ervan is er wel een duidelijk verschil. Daar waar ik als docent alleen de verantwoordelijkheid had bij het handhaven van de regels, delen we nu de verantwoordelijkheid. Het aantal conflictsituaties is drastisch gedaald en dat komt de band met de leerlingen zeker ten goede.

Geraadpleegde literatuur:
'Weet wat je zegt' van Liet de Vries-Geervliet

CORRESPONDENTIE: jorg.radstake@windesheim.nl;
rsk@waerdenborch.nl

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 28

STARTLES

EEN EERSTE BEWEEGLES

In het kader van ons topic over de start hier een voorbeeld van een les die aan het begin van een schooljaar aan eigenlijk iedere klas kan worden gegeven. De les kan daarbij verschillende doelen dienen. Deze les is niet representatief voor een wijze van lesgeven maar slechts exemplarisch. ***Door: Hans Dijkhoff***

De inhoud kan zowel in een enkel lesuur of als onderdeel van een blokuur worden gegeven. Aan algemene voorwaarden als 'in de sfeer van de les komen' en 'warm worden van de spieren' kan worden voldaan in de inleiding. Het aantal leerlingen kan sterk variëren van een minimum van twaalf tot zo'n 34 leerlingen. Deze les kan worden gegeven in vmbo basis- tot en met gymnasiumklassen.

ORGANISATIE

De leerlingen komen het lokaal binnen. Per tweetal zetten ze een bank op een breedtelijn van het volleybalveld. Op de helft van de ruimte tussen 3-meterlijn en eindlijn wordt ook een bank neergezet. Zes banken is het maximum (in een standaard gymzaal).

FOTO: HANS DIJKHOFF

INLEIDING

Bij de start van de les vraag je de leerlingen met een maximaal aantal op de banken plaats te nemen met de gezichten richting de plek waar de docent staat. Dit op zich is al een leuk moment om te kijken hoe de groepen ontstaan, of leerlingen de aantallen op de bank in de gaten houden enzovoort.
Er kan nu gestart worden met een serie opdrachten waarna de huidige positie weer wordt ingenomen; de bank is het thuishonk. Wat u kan doen is heel divers. Ik geef hier één voorbeeld. De leerlingen lopen kris-kras door de zaal. Op signaal dienen ze zo snel mogelijk op de bank terug te komen zitten. En hier zijn tal van variaties op mogelijk, ook die door de leerlingen zelf worden ingebracht. Je kijkt daarbij hoe de reactiesnelheid van de leerlingen is; lopen ze direct terug naar de goede bank of moeten ze zich eerst oriënteren in de ruimte; blijven dichtbij hun eigen bank of lopen ze echt door de gehele ruimte. Zo ontstaat een eerste indruk.

KERN

De leerlingen zitten allen met de voeten naar dezelfde richting op de bank. De docent legt uit dat de opdracht door alle groepsleden exact moet worden uitgevoerd. Het gaat erom dat ze goed luisteren naar alle informatie die in de opdracht is verwerkt. Deze luidt:
'Sta op, ren naar de zijde waarheen ik wijs; tik daar met een hand èn een voet de zijlijn van het volleybalveld aan; ren áchter de bank langs naar de andere zijde; tik ook daar met een hand èn een voet de zijlijn van het volleybalveld aan; keer terug naar de bank en ga zitten waarbij iedereen weer met zijn voeten naar mij toe zit'.
Een 'sanctie' is dat de groep die fout uitvoert en/of als laatste zit per persoon vijf keer moet opdrukken (in de sanctie zijn vele variaties mogelijk). Wanneer een groep telkens laatste is, probeer je dat te voorkomen door groepssamenstellingen te veranderen. Het laatste zijn heeft overigens niets te maken met een gebrek aan fysieke kwaliteiten. Door de complexiteit van de opdracht spelen daarbij meerdere factoren een rol, zodat leerlingen geen stigma krijgen als zijnde een 'slechte beweger'.
De sanctie kan ook achterwege worden gelaten, maar vaak

vragen leerlingen er zelf om. Het is aan de docent hoe hij/zij daarmee omgaat.

Een volgende opdracht luidt:
'Op het moment van het signaal sta je op; de buitenste twee tillen de bank op tot minimaal heuphoogte; de rest gaat er onderdoor; de bank wordt weer neergezet en we eindigen in uitgangspositie'.
Om iedereen te laten tillen, wisselen de leerlingen om de keer van plaats.
Door de 'sanctie' blijft iedereen zeer scherp…
Met een dergelijke opdrachten is te zien hoe leerlingen luisteren en of ze alles kunnen onthouden; of ze zelfstandig uitvoeren of de rest volgen.

VEILIG WERKEN

In de uitleg is uiteraard verteld dat het geheel niet zonder risico is. Leerlingen die te vroeg onder de bank door willen, lopen het risico zich te stoten. De tillers moeten de bank goed omhoog brengen (juiste tiltechniek, maar ook hoog genoeg). Er moet dus op elkaar worden gelet.
In mijn lessen is het nog niet voorgekomen dat iemand zich hiermee blesseerde.

Een laatste variant:
'Op het moment van het signaal stap je óver de bank naar achter, de buitenste twee tillen de bank op; de rest gaat er onderdoor; de bank wordt weer neergezet en we eindigen in uitgangspositie.'
Er gebeurt altijd van alles als je dit soort vormen doet. Leerlingen gaan dwars zitten. De buitenste alvast zo dat ze makkelijk en vooral snel kunnen gaan tillen. Het moet echter voor iedereen eerlijk zijn, dus de uitgangspositie dient gelijk te zijn.

DEEL 2

In het tweede deel van deze les wordt een circuit rond de bank georganiseerd. Iedere leerlingen doet dertig seconden lang een oefening. De opbouw kan van te voren vaststaan; het is echter ook mogelijk leerlingen oefeningen rond de bank te laten verzinnen.
Hier enkele voorbeeldoefeningen.
1 Heffen van de gestekte benen over de punt van de bank terwijl de leerling de rand van de mat vasthoudt.
2 Vanuit ligsteun step-ups met de handen op en van de bank
3 Step-ups/wisselsprongen
4 Sit-ups met gebogen benen (voeten gefixeerd onder de bank); er mag niet worden gelegen tijdens de sit-ups in verband met overbelasting van de rug.
5 Het heffen van een bal over de punt van de bank met gestrekte armen vanuit buikligging.
6 Als losstaand onderdeel touwtje springen voor als de klassen groter zijn.
Het circuit
Invoegen tekening circuitonderdelen

SLOT

In de nabespreking wordt gevraagd hoe de leerlingen de les hebben ervaren.
Daarna ruimt iedere groep het eigen onderdeel op. Of de les is nu afgelopen of er wordt doorgegaan met het volgende uur van het blok.
Met deze les is het mogelijk om in korte tijd een inzicht te krijgen hoe leerlingen omgaan met deze instructiewijze en met wat voor soort leerlingen je te maken hebt. Het is niet meer dan een indicatie.

CORRESPONDENTIE: hans.dijkhoff@planet.nl

Push-ups

FOTO: HANS DIJKHOFF

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:50 Pagina 30

HET 'RAKEN' BINNEN HET SPEERWERPEN IN DE ATLETIEK

WERPEN BINNEN DE ATLETIEK (2)

In deze artikelen wordt aandacht besteed aan speerwerpactiviteiten waarin het 'raken' van de speer centraal staat. In het eerste artikel is 'ringsteken'of 'lord of the rings' beschreven. Dit artikel vervolgt met 'speergolf', 'twister' en 'drie op een rij' als speelse speerwerpactiviteiten. ***Door: Biek Leisner***

In het vorige artikel (in LO 4) werd aangegeven dat het 'raken' van de speer belangrijk is. Vaak wordt er te vroeg accent gelegd op het met kracht werpen. Een verkeerd in stelling brengen van de speer (niet frontaal gericht) of een verkeerd in stelling brengen van jezelf (onvoldoende ingedraaid) zijn veel voorkomende oorzaak voor het niet goed raken van de speer. Het is te vergelijken met de begrippen 'grip en slip' in het zwembad.

FOTO: ANITA RIEMERSMA

SPEERGOLF

Beschrijving

Op het veld is d.m.v. hoepels een golfparcours uitgezet. De hoepels zijn in volgorde verspreid over het veld neergezet en op afstand zichtbaar gemaakt doordat er een vlaggetje in is geplaatst. In het parcours zijn d.m.v. terreinlint (kan ook met andere materialen, wees creatief!) verschillende obstakels aangebracht.

Leervoorstel

Welke werper doorloopt het golfparcours in zo min mogelijk worpen? Werkwijze: Het parcours wordt afgelopen in twee-of drietallen. Indien de voorgangers op veilige afstand zijn (Bijv. 2 holes verder), mag het volgende tweetal vertrekken. Per tweetal is steeds die werper aan de beurt wiens speer zich het dichtste bij het tweetal bevindt. Vanzelfsprekend blijven beide werpers met het oog op de veiligheid achter het werppunt (= vlaggetje).

Bij een foutworp (speer blijft niet staan) wordt een extra beurt geteld. Bij een worp in de bomenrij of de bunker wordt ook een extra beurt geteld. Bij een worp in het water worden er twee beurten extra geteld. We hebben er niet voor gekozen om de speer eventueel ook terug te leggen naar de plek van de beurt ervoor, om zo geen vertragingen op te lopen of onveilige situaties in de hand te werken. Spelregels kiezen, is afhankelijk van het beoogde doel en het belang dat je aan bepaalde aspecten (fouten) toekent. Zoals gezegd: terugplaatsen is erg bewerkelijk en werkt vertraging in de hand.

Arrangement

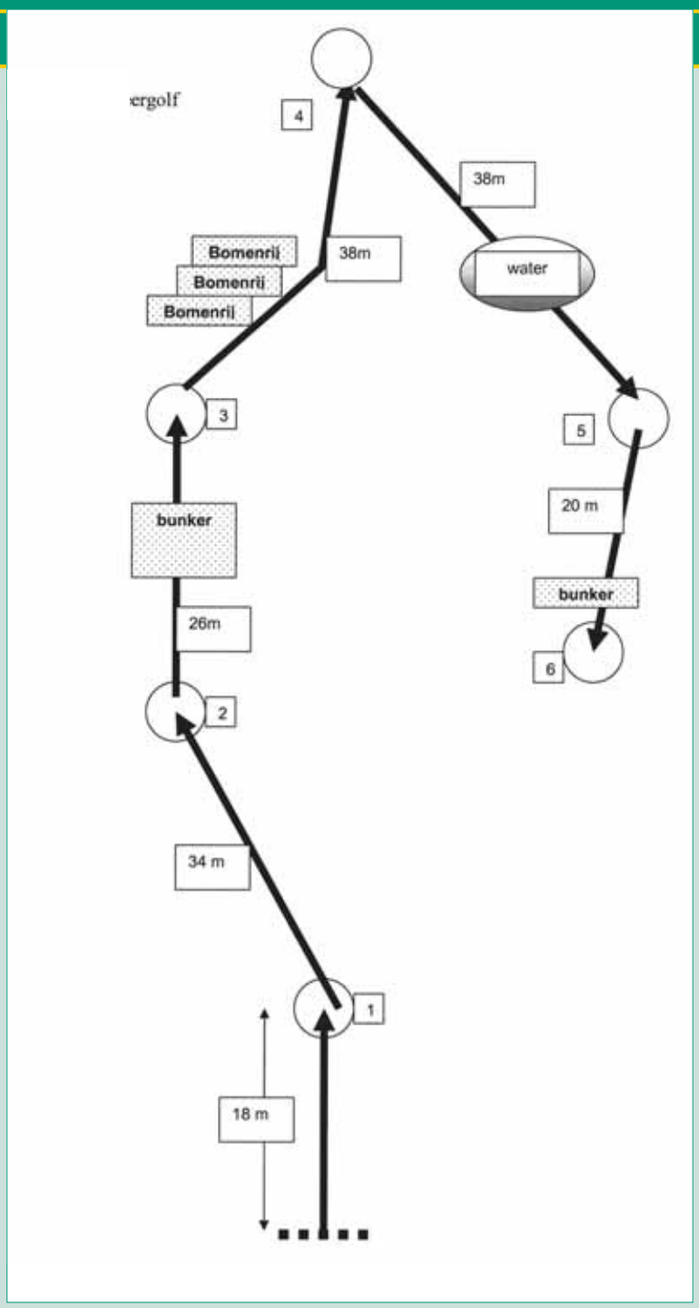
Groot veld (bijv. voetbalveld) waarbinnen een parcours is uitgezet dat in volgorde afgelopen dient te worden.
Verschillende obstakels die als figuurlijke bunker, water of bomenrij fungeren.
Hoepels fungeren als holes en vlaggetjes maken deze op afstand zichtbaar.

Materiaal

- twee pilonnen (startplekken)
- zes hoepels (holes)
- zes vlaggetjes
- terreinlint voor het markeren van obstakels
- speren, twee of drie per groepje, afhankelijk van het groepsaantal (twee- of drietal).

Aantal deelnemers

In totaal maximaal negen. Drie drietallen.

Schets van speergolf

Aandachtsgebieden/leerhulp

- het raken van de speer
- hantering
- moment van afgooien
- sturen van de speer (doelgericht werpen), afwerphoek.

Steeds opnieuw wordt de leerling de vraag gesteld in welke mate hij kracht en richting (= goed raken) kan combineren. Werpen met maximale inzet zal vanwege het smalle parcours leiden tot relatief veel foutscores. Daarnaast zal de leerling vaak moeten inschatten of de overbrugging van een bunker of bomenrij in meerdere beurten moet plaatsvinden of dat hij gaat voor een enkele worp. In dat laatste geval met het risico, de speer in de bunker of bomenrij te doen belanden, hetgeen eveneens strafpunten oplevert.

Uitbouw

Wanneer er sprake is van niveauverschillen is het leuk om de zgn. 'handicaps' in te bouwen, om zo binnen het arrangement te differentiëren.

TWISTER

Beschrijving

In het veld zijn kleurvlakken gemaakt die corresponderen met de kleuren van het spelvlak van het twisterspel. De groep wordt in tweeën gedeeld. De twee groepen worden onderverdeeld in werpers en in personen die zich op het twisterveld bevinden. We spelen het spel Twister waarbij je niet mondeling de kleur aangeeft waarnaar verplaatst moet worden, maar slechts aangeeft vooraf aan je worp welk ledemaat zich gaat verplaatsen. Je werpt de speer in het beoogde kleurvlak en de spelers op het twisterveld moeten zich met het genoemde ledemaat naar die kleur verplaatsen.
Doel is om de tegenpartij op het twisterveld uit balans te brengen middels gerichte worpen.

Leervoorstel

Vertel vooraf aan je worp welk ledemaat verplaatst moet worden, te weten linker/rechtervoet of linker/rechterhand. Mik op een kleurvlak waarmee je de meeste kans maakt om de tegenpartij uit balans te brengen. De kleurvlakken dienen dusdanig groot te zijn en op een afstand te liggen dat de haalbaarheid een vereiste is.

Bij een foutworp bestaan er meedere opties:

- je kunt ervoor kiezen om bijv. het dichtstbijzijnde kleurvlak te laten tellen
- je kunt de tegenpartij de mogelijkheid geven om aan de werpende partij een verplaatsing op te leggen, om het spannend te houden
- tot slot bestaat ook de mogelijkheid om bij een foutworp de verplaatsing over te laten aan de tegenpartij in de voor hen meest gunstige positie.

Arrangement

Voetbalveld waar op haalbare afstand kleurvlakken zijn uitgezet van drie bij drie meter. Kleurvlakken kunnen gemaakt worden met terreinlint en gekleurde vlaggetjes in het vlak. Afstanden kleurvlakken als uitgangspunt tussen de tien en vijftien meter. Naast de afworpplek bevindt zich het twisterveld waar het andere deel van het team op gaat spelen.

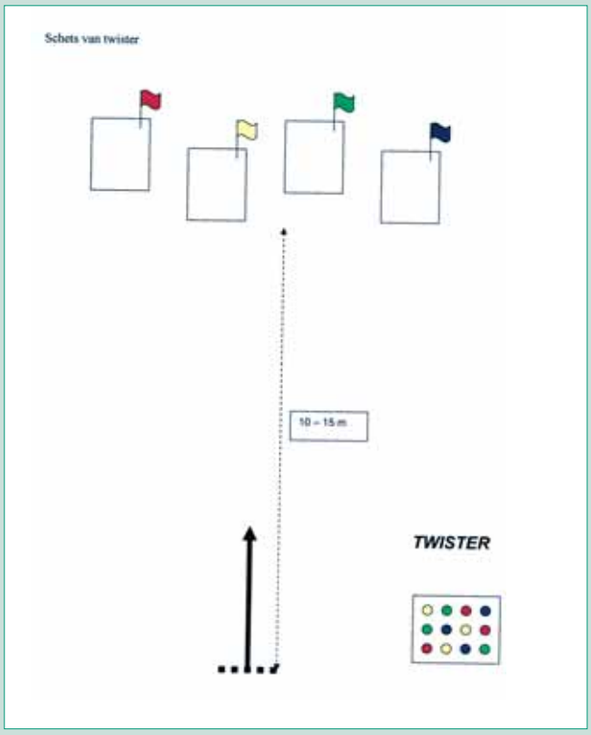
Materiaal

- twisterspel (is voldoende bij kleine aantallen deelnemers). Bij grote aantallen kun je het aantal spelers op het twisterveld vergroten, maar dan moet je bijv. op een oud laken een groot twisterveld maken
- speren (minimaal vier, bij twee werpers per groepje). Liever meer want dan kan het spel doorgaan totdat een twisterspeler zijn/haar balans is verloren,zonder dat er speren opgehaald hoeven te worden.

- terreinlint, om de kleurvlakken te maken
- vlaggetjes om de kleurvlakken te markeren
- pilonnen om de afworpplek te markeren.

Aantal deelnemers
Minimaal vier per groepje; twee werpers en twee spelers. Maximaal tien; vier werpers en zes spelers.

Aandachtsgebieden/leerhulp
- hantering
- moment van afgooien
- sturen van de speer (doelgericht werpen) werphoek
- tactische kleur/ledemaatkeuze.
- Schets van twister

DRIE OP EEN RIJ

Beschrijving
Op het veld is door middel van dopjes (of hoedjes) een vierkant met zestien vakken met een afmeting van twee bij twee meter uitgezet. Verder is er een afworplijn gemaakt die op ongeveer 10m van het dichtstbijzijnde vak ligt.

Leervoorstel
Welke partij heeft als eerste drie speren in een vak naast elkaar, boven elkaar of kruislings op één rij?

Werkwijze
Twee partijen met iedere partij één kleur speer. Partij 1 werpt eerst één speer, gevolgd door partij 2. Dan volgt de tweede werper van partij 1 die weer gevolgd wordt door werper 2 van partij 2, enz. Er mogen meerdere speren ook van de tegenpartij in één vak geworpen worden. (Een alternatieve afspraak is om indien een speer als tweede in een vak terechtkomt deze niet als geldig te laten tellen. Daarmee ontstaan vanzelfsprekend meer scoringskansen. Tegelijkertijd ontstaat na verloop van tijd mogelijk echter ook verwarring over welke speer oorspronkelijk als eerste stond.)

Arrangement
Grasveld waarbinnen een vierkant van minimaal 8m bij 8m is uitgezet met voor één zijde een werplijn op ongeveer 10m afstand is gemaakt. Dopjes c.q. hoedjes fungeren als afzetting van een vak.

Materiaal
- twee pilonnen (afwerpplek)
- 25 dopjes (hoedjes)
- speren, één per persoon, twee verschillende kleuren speren (één kleur per partij).

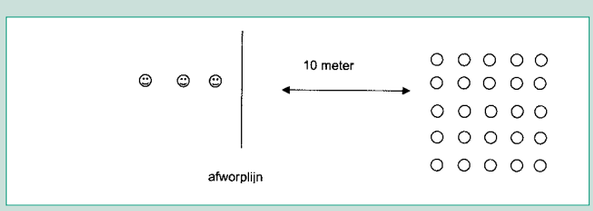
Aantal deelnemers
In totaal maximaal acht. Twee viertallen.

Aandachtsgebieden/leerhulp
- Het raken van de speer
- hantering
- moment van afgooien
- sturen van de speer (doelgericht werpen), afwerphoek.

Uitbouw
Makkelijker:
- werpvakken van drie bij drie meter maken
- werpafstand tot eerste vakken verkleinen
- lichtere speren
- ander werpmateriaal zoals een softbal, vortex (fluitbal) e.d.

Moeilijker:
- werpafstand tot eerste vakken vergroten
- 800gr speren gebruiken
- spelregels aanpassen: bv.één speer per vak, waardoor je de tegenpartij bewust kunt tegenwerken of vier op een rij.
- Schets van drie op een rij

Veel werpplezier toegewenst! Denkt u ook aan varianten op klootschieten, darts, jeu de boules etc.?

Wij horen graag uw ervaringen of opmerkingen terug.

CORRESPONDENTIE: ba.leissner@windesheim.nl

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:51 Pagina 33

DE IRP-PRAKTIJK

De afdeling individuele rechtspositie biedt hulp en bijstand bij allerhande vragen en problemen die voortvloeien uit de werksituatie van leden van de KVLO. Deze juridische bijstand geldt voor leden werkzaam in en buiten het onderwijs. Om een indruk te geven van de zaken die dagelijks op de afdeling Rechtspositie behandeld worden in deze rubriek een selectie uit gestelde vragen. ***Door mr. Sandra Roelofsen***

IN BEWARING NEMEN VAN SPULLEN

In het verlengde van de in LO 6 behandelde aansprakelijkheid krijgt de afdeling IRP regelmatig vragen over in bewaarneming van spullen van leerlingen:

'Op een schoolsportdag heeft een leerling een aantal waardevolle spullen in een doos gedaan. In deze doos, die bij de wedstrijdtafel stond, zaten ook spullen van andere leerlingen. Aan het einde van de dag wil de leerling zijn MP3-speler uit de doos halen en blijkt dat deze niet meer in de doos zit! Bij wie ligt de verantwoordelijkheid? Voor de sportdag is overigens aangegeven dat leerlingen geen waardevolle spullen mee moeten nemen, omdat daar niet voldoende zicht op kan worden gehouden.'

In bewaring genomen sieraden vallen in ieder geval niet onder de WA-verzekering die voor alle KVLO-leden in het kader van beroepsaansprakelijkheid is afgesloten.

U dient als leerkracht, in dit geval als sectie, zorgvuldig te handelen als sieraden of andere waardevolle spullen door u in bewaring worden genomen. Zorg bijvoorbeeld voor een veilige *afsluitbare* opbergplek zodat aan u geen verwijt kan worden gemaakt.

Als de sectie van te voren (natuurlijk bij voorkeur op papier, bijvoorbeeld in de schoolregels) heeft aangegeven aan leerlingen (en hun ouders) geen waardevolle spullen mee te nemen naar school en op sportdagen, dan zal aan u niet gemakkelijk te verwijten zijn dat er iets gestolen is. U hebt immers van te voren al aangegeven dat het risico van verdwijning altijd aanwezig is en dat de school c.q. de gymsectie niet aansprakelijk kan worden gehouden voor verdwenen zaken.

Verweer

Op de bewuste sportdag heeft de sectie in feite de spullen van de leerlingen toch in bewaring genomen ondanks de waarschuwing vooraf.

Als in dit geval aan u te verwijten is dat er iets gestolen is, u bent bijvoorbeeld onzorgvuldig en slordig geweest, kan de schade op u verhaald worden.

Mijn advies is eigenlijk om in dit soort situaties (bijvoorbeeld hectische sportdagen) niets in bewaring te nemen, zeker niet als u van te voren al weet dat het wellicht moeilijk is om er zicht op te houden. Daar hebt u nu natuurlijk niets aan, voor nu moet u kunnen aantonen dat u geen verwijt te maken valt. U kunt aangeven dat dringend geadviseerd is niets mee te nemen, dat spullen toch in bewaring zijn genomen omdat het risico op diefstal in de kleedkamer vele malen groter is en dat spullen in een speciale doos op de wedstrijdtafel zijn bewaard waar (meestentijds) zicht op was.

SALARISVRAGEN

De meeste vragen betreffende salaris gaan over de vraag of er wel voldoende salaris is uitbetaald (ben ik op juiste wijze ingeschaald, geef ik niet teveel lesuren in verhouding tot mijn deeltijdbetrekking en moet mijn deeltijdfactor daarom niet hoger zijn), maar ook de volgende vraag gaat over salaris:

'De laatste twee maanden van 2002 ben ik voor één dag in de week als leerkracht LO werkzaam geweest op een school. Daarna ben ik op wereldreis gegaan, inmiddels weer terug en werkzaam in het onderwijs. Afgelopen week ontving ik een brief van het salariskantoor van mijn werkgever uit 2002 dat het destijds genomen ontslag te laat in de administratie is doorgevoerd en ik daardoor een fors bedrag aan teveel ontvangen salaris uit 2002 moet terugbetalen. Kan dat nu zomaar?'

Het teveel uitbetaalde salaris is juridisch gezien (ervan uitgaande dat het klopt wat het administratiekantoor stelt!) een onverschuldigde betaling. De werkgever kan zo'n betaling tot een termijn van vijf jaar terugvorderen, gerekend vanaf het moment waarop het bedrag onverschuldigd aan u is betaald. Het ziet er in dit geval, uitgaande van de juistheid van de verstrekte gegevens, naar uit dat het bewuste bedrag moet worden terugbetaald. Is het bedrag teveel ineens, dan kunt u altijd vragen om een terugbetalingsregeling. Het is niet meer dan billijk van de werkgever om daarmee in te stemmen.

Hebt u vragen over deze of andere zaken op rechtspositioneel gebied dan kunt u zich wenden tot de afdeling IRP, te bereiken per e-mail: *irp@kvlo.nl* en dagelijks van 12.30-16.30 uur op telefoonnummer 030 693 7678.

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:51 Pagina 34

LO2 IS KANSRIJK (2)

In het eerste deel over het onderzoek naar LO2 is kort aangegeven welke conclusies getrokken kunnen worden naar aanleiding van de resultaten. Tijdens de studiedag LO2 in Almere van 28 april jl. is een inleiding gehouden over het onderzoek. De inleiding ging niet zozeer in op de onderzoeksgegevens maar stond vooral in het teken van discussie en aanbevelingen rondom de vraag naar kwaliteit. Een deel van de inleiding vindt u hieronder. ***Door Gerie ten Brinke***

Zeker ook met het oog op de vernieuwingen binnen de Tweede Fase van 2007 wil de KVLO graag dat dit onderzoek inzicht geeft in de oorzaken voor het relatief kleine aantal scholen dat LO2 in het Tweede Faseprogramma heeft opgenomen. Daarnaast zal dit onderzoek een beeld moeten geven van de (kwaliteit van de) LO2-programma's.

HOOFDVRAGEN

Er zijn twee hoofdvragen geformuleerd voor dit onderzoek:

1 Hoeveel scholen bieden LO2 aan en wat is de kwaliteit van hun programma's?
2 Hoeveel scholen overwegen LO2 in te voeren en welke kansen en belemmeringen zien scholen daarbij?

Ik ga er van uit dat de mensen die hier vandaag zijn allemaal al LO2 aanbieden of in ieder geval op het punt staan er mee te beginnen. De 2e hoofdvraag naar de kansen en belemmeringen laat ik daarom in mijn verhaal buiten beschouwing.

KWALITEIT

De vraag naar kwaliteit is hot. Veel onderwijsinstellingen maken zich druk over kwaliteitszorg. Aan de hand van kwaliteitsmodellen of –kaarten krijgt een school een beoordeling toebedeeld die steeds meer effecten lijkt te hebben. Voor ouders speelt deze beoordeling mee bij de schoolkeuze voor hun kinderen. De inspectie kan scholen op grond van hun bezoek tot zorgschool bestempelen. Voor directies is het dus van groot belang goed voor de dag te komen. De status van het vak LO is een wispelturige. Docenten LO moeten de waarde van het vak LO tegenover collega's, directie en overheid blijven onderstrepen. Het kunnen verantwoorden van het programma is van belang. LO2 is een volwaardig examenvak en zal dus kwaliteit moeten bieden.

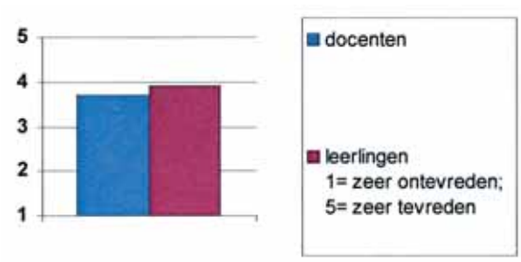
Maar wie bepaalt wat kwaliteit is? Welke onderwijsaspecten zeggen iets over kwaliteit? En hoe kom je tot een kwaliteitsnorm die min of meer absoluut is (of moeten we dat niet willen)? Wat we in het kader van dit onderzoek willen voorkomen is dat secties LO het gevoel krijgen aan een bepaalde standaardkwaliteitseis te moeten voldoen. We gaan er van uit dat docenten die energie steken in het ontwikkelen van het vak LO2 op hun school graag willen dat hun vak voor kwaliteit staat. En dus ook vanzelfsprekend blijven zoeken naar verbeterpunten en nieuwe kansen. Vanuit de hoofdvraag naar kwaliteit zijn vier deelvragen geformuleerd.

KWALITEIT: 4 DEELVRAGEN

a Hoeveel scholen bieden op dit moment LO2 aan en wat is de algemene indruk?
b In hoeverre is het vak LO2 gericht op motivatie en betrokkenheid van leerlingen? Te denken valt aan: worden er activerende werkvormen en opdrachten gebruikt, wordt er rekening gehouden met verschillen, etc.?
c In hoeverre loopt de organisatie van het vak LO2? Te denken valt aan de organisatie binnen de school (lesuitval, bijhouden leerlingvolgsysteem etc), maar ook binnen de les (weten de leerlingen wanneer ze wat moeten doen, is er een duidelijk PTA, is er voldoende 'leer'tijd, etc.?)
d In hoeverre worden doelen gesteld en gerealiseerd binnen het vak LO2? Te denken valt aan: is het programma dekkend voor de eindtermen, worden alle eindtermen gehaald, hoe wordt dit getoetst etc.?

DEELVRAAG 1: ALGEMENE INDRUK

Zowel leerlingen als docenten zijn tevreden over het programma. 64 scholen bieden LO2 aan (ongeveer 15% van alle VO-scholen, misschien een beetje laag), gemiddeld kiest 20-25% van de leerlingen LO2. Dit aantal is op veel scholen stijgende (vooral beginnende LO2-scholen). Het algemene beeld van LO2 is dus positief.

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:51 Pagina 35

DEELVRAAG 2: MOTIVATIE EN BETROKKENHEID VAN LEERLINGEN

De zoneverdediging aanleren bij basketbal: zo frustrerend kan dat zijn. De meeste leerlingen zien de logica ervan niet in en gaan als je er niet bovenop zit telkens weer op de man of de bal verdedigen (ik weet dat de meningen verdeeld zijn over het spelen met een zoneverdediging, maar daar moeten we maar even aan voorbij gaan nu). Totdat ik een LO2-groep 5VWO had. Ze stelden zich prima op, hielden de zone dicht en gaven bij balverlies elkaar de tijd om de posities weer in te nemen. En wat deed ik? Ik genoot zo van de leergierigheid van de leerlingen dat ik geen enkele gelegenheid voorbij liet gaan om mijn ideeën en deskundigheid in te brengen. 'Stop even, blijf staan, kijk, als Marga de bal heeft dan kan Stefan mooi achterlangs instarten in de zone, zo ja, en dan kan hij kijken: of zelf proberen te scoren of evt nog doorspelen naar een ander, probeer maar es'. *Zo ging het er aan toe: de leerlingen probeerden ijverig mijn voorstel uit, en ik vroeg ze bijna nooit om zelf na te denken over een slimme manier van aanvallen.*

Ik had natuurlijk heel andere anekdotes kunnen vertellen over de kracht van lesgeven aan elkaar, het organiseren van toernooien of het geven van een circusvoorstelling. Activiteiten en opdrachten waarvoor leerlingen vaak heel erg gemotiveerd zijn. Maar worden ze in de 'gewone les' wel altijd voldoende betrokken? Of is het voorbeeld dat ik net gaf misschien wel de valkuil van de LO2-docent? Omdat LO2 een keuzevak is en leerlingen aangeven in hoge mate tevreden te zijn met het LO2-programma zal het merendeel van de leerlingen ook voldoende gemotiveerd zijn. Motivatie en betrokkenheid hebben ook te maken met de manier waarop het vak aangeboden wordt. Houd je binnen de lessen rekening met verschillen tussen leerlingen, probeer je ze vooral ook te leren leren en gebruik je activerende werkvormen? Laten we deze drie vragen kort langs lopen.

Onderwijs op maat… LO-ers op het lijf geschreven?

Dat docenten rekening houden met verschillen tussen leerlingen bij het aanbieden van de praktijk viel te verwachten. Immers, sinds jaar en dag hebben we te maken met grote niveauverschillen. Het zoeken naar mogelijkheden om bewegingsactiviteiten zo aan te bieden dat iedereen mee kan blijven doen is de gemiddelde docent LO op het lijf geschreven. De docent is in staat de verschillende niveaus snel te herkennen en elke leerling passende hulp te bieden. Leerlingen herkennen dit niet zo goed. Pas bij de beoordeling valt hen op dat er verschillend gekeken wordt. 'Je krijgt voor praktijk niet gauw een onvoldoende', zeiden ze in het leerlingenpanel.

Het zou goed zijn wanneer docenten af en toe explicieter in de les aangeven welke verschillen ze tussen leerlingen zien en waarom ze daarbij bepaalde keuzes maken en leerhulp geven .

Bij het aanbieden en begeleiden van theorie en praktische opdrachten wordt echter nauwelijks rekening gehouden met verschillen. Logisch misschien, gezien onze opleiding. Velen van ons zijn immers niet geschoold in het geven van theorie en begeleiden van opdrachten. Hoe doe je dat? Door meer ervaring op te doen zal dit natuurlijk verbeteren. Maar het is denk ik ook van belang dat docenten hierin ondersteund worden. Ook hierbij geldt dat de verschillende niveaus om maatwerk vragen. Studiedagen, artikelen of zelfs lesmethodes kunnen hierin een vernieuwende impuls geven. Maar ook studenten LO moeten in hun opleiding geschoold worden in dit aspect van lesgeven.

Zelfstandig leren = vaag

Docenten vinden dat leerlingen bij LO2 meer worden uitgedaagd tot zelfstandig leren dan bij andere vakken. Leerlingen herkennen dit niet zo en geven aan dat docenten hen meer zouden mogen/kunnen betrekken bij hun leerproces. Het kan zijn dat het enthousiasme van de docent en de gemotiveerdheid en leergierigheid van de doorsnee-LO2-leerling zorgt voor een manier van lesgeven waarin de docent veel instructie geeft en te weinig vragen stelt (zie het voorbeeld dat ik net gaf).
Het kan ook zijn dat docenten leerlingen te weinig wijzen op het feit dat ze aan het leren zijn. Ik denk dat de term 'zelfstandig leren' te groot is om er iets van te kunnen zeggen. Er zijn ontelbare definities van zelfstandig leren. We zouden moeten kijken op welke manier zelfstandig leren binnen de les LO zichtbaar wordt. In welke concrete taken of vaardigheden moeten leerlingen zelfstandig een oplossing zoeken? Ik denk dan bijvoorbeeld aan organiseren, begeleiden, beoordelen, je eigen niveau verbeteren, observeren. Taken die in de loop van het LO2-programma in steeds complexere situaties gedaan moeten worden (zie bijvoorbeeld de workshop over bewegen en regelen en ook de workshop krachtig leren spelen). Van al deze taken zou het leerproces van leerlingen geduid kunnen worden. Zo ontstaan er verschillende leerlijnen binnen zelfstandig leren. Zelfstandig leren is immers iets wat je kunt leren, niet iets wat je moet kunnen.

Activerende werkvormen en toetsen: projectonderwijs biedt kansen!

Leerlingen ervaren dat er in LO2 veel accent ligt op regeltaken. Op die manier worden ze erg actief betrokken bij lesonderdelen en –opdrachten. Voor het organiseren van een toernooi of

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:51 Pagina 36

sportevenement, het geven van een circusvoorstelling en het lesgeven aan elkaar zijn de leerlingen meestal zeer gemotiveerd. Er zijn volop mogelijkheden voor LO2-ers om de eindtermen van Bewegen en regelen te realiseren, unieke mogelijkheden zelfs volgens een van de workshops van vandaag. Voor zowel docenten als leerlingen is de mogelijkheid zich te verdiepen in allerlei bewegingsactiviteiten de kracht van LO2. Tegelijkertijd is dit ook het belangrijkste motief voor leerlingen om LO2 te kiezen: verdieping in de praktijk!!

Hoewel er al veel krachtige voorbeelden zijn van toegepaste theorie geven docenten aan het lastig te vinden de theorie op een kwalitatief goede manier aan te bieden, we zagen dat ook in het rijtje van de verbeterpunten staan. Ondanks het feit dat in enkele methodes aandacht besteed wordt aan de theorie, hebben docenten het gevoel dat dit verbeterd kan worden. In netwerkbijeenkomsten wisselen scholen al wel hun 'Good-practices' uit.
De komende tijd zal nog meer ingezet moeten worden op het ontwikkelen van zo echt mogelijke, op de praktijk gerichte projecten of onderzoeken (eventueel in samenwerking met andere vakken). Projectonderwijs biedt volgens mij kansen om theorie en praktijk te koppelen waarbij niveau en diepgang gewaarborgd zijn.
Om een goed project- of onderzoeksresultaat neer te zetten, zullen leerlingen zich moeten verdiepen in bepaalde theorieën, de belangrijkste punten daaruit moeten halen en deze toepassen of uitwerken in het project/onderzoek. Het goed kunnen uitvoeren van integrale projecten vraagt van leerlingen een zeker denk-, handelings- en reflectieniveau. Een toets is op die manier niet altijd een afsluitende test waaruit blijkt hoeveel een leerling weet/snapt van de bestudeerde stof, maar een tussentijdse theoretische verdieping die effect heeft op de kwaliteit van het projectresultaat. Als je als leerling de theorie kunt vertalen naar je project dan wordt het er beter van!
Wanneer leerlingen ook zelf betrokken worden bij het beoordelen van allerlei onderdelen, krijgen ze meer inzicht in het leerproces van zichzelf en medeleerlingen. Op die manier wordt beoordelen ingezet als begeleidingsinstrument in het proces van zelfstandig leren van de leerlingen. In individuele of groepsgesprekken kan met leerlingen teruggeblikt worden op hoe ze deelnemen aan de les, binnen het uitvoeren van opdrachten en vooral ook binnen de projecten, wat ze geleerd hebben en waarin ze zich nog kunnen ontwikkelen. In drie van de zeven workshops van vandaag gaat het over beoordelen. Afgaande op de titels wordt ook in deze workshops het beoordelen gekoppeld aan reflectie en inzicht.

DEELVRAAG 3: ORGANISATIE EN DOCUMENTATIE

Eén keer in m'n schoolloopbaan heb ik bij de examencommissie gezeten. Een LO2-leerling had een 6 voor softbal gekregen en was het niet eens met haar cijfer. Gelukkig ging het over softbal, een praktijkonderdeel. We hadden in een studiewijzer omschreven wat er te leren viel en waar je op beoordeeld zou worden. Het bleef ingewikkeld om de leerling en de directie uit te leggen wat we bedoelen met die omschrijvingen en wat we gezien dachten te hebben, zonder beeldmateriaal of een schriftelijk product voor ons. Het liep allemaal met een sisser af, maar ik had er niet aan moeten denken als het was gegaan om het organiseren van een toernooi o.i.d. Daar hadden we op dat moment nog geen beoordelingscriteria voor op papier staan.

Laat LO-docenten een sportdag of een ander groots evenement organiseren en je weet dat het goed komt. Organiseren zit ons in het bloed. Maar ook als het om papierwerk gaat? Krijgen we het tijdig voor elkaar een PTA, studiewijzers en beoordelingscriteria uit te schrijven en te communiceren met leerlingen? Eerlijk gezegd was ik vooraf een beetje huiverig voor de uitkomst wat dit kwaliteitsaspect betreft. Maar zoals zo vaak: er blijkt uit het onderzoek dat deze twijfel vooral iets over mijn eigen timemanagement zegt. Jullie scoren goed op dit punt.
Vrijwel alle eindtermen zijn opgenomen in de programma's en worden doorvertaald in een PTA en/of studiewijzers. (Een van de workshops van vandaag gaat over het opstellen van een PTA voor 2007). Ook de beoordelingscriteria van de verschillende onderdelen zijn inzichtelijk. Leerlingen weten dus goed waar ze aan toe zijn. Het enige dat niet voor iedereen duidelijk is, is de weging van de verschillende onderdelen.
Docenten houden zich goed aan het PTA. Er wordt alleen bij lesuitval of slecht weer afgeweken van het programma. We kunnen stellen dat docenten op een professionele manier omgaan met het vak LO2.

DEELVRAAG 4: NIVEAU EN LEERDOELEN

juli 1999. Ik zat voor het eerst rechtop bij de overgangsvergadering van 4HAVO. Daarin zou nl. ook de eerste lichting LO2-ers worden besproken. Met een gemiddelde van een ruime 7 zou voor LO2 geen van m'n leerlingen problemen ondervinden. Ongeveer 30 bovenbouwdocenten zaten in de bekende busopstelling te luisteren naar de voorstellen van de mentor en naar de veelal cynische opmerkingen die vakcollega's maakten over leerlingen. Af en toe werd een docent die maar 3 leerlingen uit deze groep lesgaf wakker geschud door de afdelingsleider. Ik zat naast Roel, een zeer bekwame docent Nederlands, die de cijferlijst bekeek. 'Je hebt wel goede resultaten gehaald hè?', zei hij. 'Joa, wel redelijk hè?' antwoordde ik, terwijl ik m'n best deed er niet al te trots bij te kijken. 'Wel mooi', zei-ie, 'maar je moet wel uitkijken dat het niet te gemakkelijk wordt. Als je examenvak bent moeten er ook leerlingen zijn met een onvoldoende.'

Een van de conclusies uit het onderzoek is dat wanneer we LO2 vergelijken met andere examenvakken, dat dan wordt betwijfeld of het vak LO2 zwaar genoeg is (je kunt dat onderaan pag. 5 vinden 1d). Zowel docenten als leerlingen geven aan dat de theorie minder diepgaand is dan bij andere vakken. Leerlingen gaven bij de vraag naar het belangrijkste motief om LO2 te kiezen regelmatig aan: 'lekker makkelijk'; of: 'makkelij-

ker dan MenO'. Het beeld van LO als pretvak blijft ons zelfs in LO2 achtervolgen. Het is de vraag of dit erg is: een vak waar iemand enorm door geboeid is voor zo'n leerling immers altijd een pretvak.

Maar goed, dit beeld zou veranderd kunnen worden door het vak enorm te verzwaren en uit te breiden met meer theorie(toetsen). Ook zou de weging zwaarder kunnen worden, zodat compensatie minder eenvoudig is. Ik denk echter niet dat dit de bedoeling van LO2 is. Verdieping zou –zoals leerlingen zelf aangeven- veelmeer binnen het aanbieden van activiteiten (de praktijk) moeten liggen. Leerlingen zijn echt benieuwd naar hoe je handig activiteiten kunt geven aan anderen. Ze hebben het gevoel daarbij nog behoorlijk voor de leeuwen gegooid te worden, ze willen graag didactische tips.

Het waarborgen van kwaliteit of diepgang van LO2 moet niet gezocht worden in het leggen van een groter/zwaarder accent op de theorie, maar in het boven tafel krijgen van wat er geleerd wordt. Het gaat er denk ik meer om de beelden te concretiseren voor andere betrokkenen, allereerst voor de leerlingen. Docenten zouden de doelstellingen van verschillende programmaonderdelen concreter kunnen omschrijven en vooral ook verduidelijken in de les. Leerlingen moeten door krijgen worden waarom bepaalde keuzes gemaakt worden, wat er verschuift in de loop van het programma, wat er al geleerd is, etc..

Tegelijkertijd moet er blijvend gezocht worden naar kwaliteitsvol onderwijs. Door met leerlingen en collega's regelmatig het onderwijs te evalueren en te kijken wat er binnen de mogelijkheden nog meer uit te halen is. Wanneer de verwachtingen van leerlingen ten aanzien van de kwaliteit van het programma uitkomen en leerlingen serieus genomen worden in hun mening daarover zal er in de wandelgangen positief gesproken worden over LO2: niet enkel en alleen als pretvak, maar ook als vak dat leeft, waar wat geleerd wordt.

We kennen ze allemaal:

- *Jasper, PDD-NOS-ser, die als lid van de Blue Hawks, bij softbal alleen maar snoeihard kon strepen op 1, ongeacht wie daar stond. En die aan het eind van z'n schoolloopbaan het toch voor elkaar kreeg rekening te houden met het niveau van anderen, zelfs een keer bij een brugklassportdag riep tegen een leerling: 'He joh, speel niet zo lomphard.' Hij zei het nog wat onbenullig, maar hij zei het! (en zag het)*
- *Wiljanne, die na afloop van een fantastische circusvoorstelling voor basisschoolleerlingen uit groep 3 waarin het een en al euforie was in tranen uitbarstte omdat haar act volgens eigen zeggen helemaal mislukt was: (ze had 2x een jongleerballetje laten vallen)*
- *Daniel, die zichzelf helemaal verloor in het werken aan de onderzoeksopdracht over 'transfersystemen in het betaalde voetbal'*
- *Hester, die verlegen als ze was, zichzelf eindelijk durfde aan te melden bij haar turnclub om de trainer te assisteren.*
- *Maar ook Maarten, die zich als supervolleyballer en antiturner door de gedrevenheid en betrokkenheid van mede-LO2-ers zo kon motiveren dat-ie toch in de vouwhang kwam, iets wat-ie bij de gewone LO-lessen altijd had weten te ontvluchten door sociaal wenselijk te helpen vangen.*

WAT WILLEN WE MET LO2?

En ga zo maar door. Er wordt enorm veel geleerd binnen LO2, daar hoeven we niet aan te twijfelen. Laten we uitgaan van de kracht van ons vak, de deskundigheid van de docenten en de motivatie van leerlingen.

Misschien moeten we het aandurven concreet te omschrijven wat er dan precies geleerd wordt. Wat wil je nou eigenlijk met dit vak op je school? Wat is het verschil met LO1, wat is de essentie van LO2, hoe en vanuit welk idee wordt er beoordeeld en gewerkt? Als sectieleden flink gestoeid hebben met deze punten en van daaruit een gezamenlijke koers hebben bepaald, zullen ze met gepaste trots aan derden kunnen laten zien hoe leerzaam, doordacht en levensecht het vak LO2 is. Sterker nog: ze zullen een constructieve bijdrage kunnen leveren aan de inhoudelijke discussie rondom onderwijsvernieuwingen binnen hun eigen school.

Bedankt voor jullie aandacht en een goede dag gewenst.

CORRESPONDENTIE: g.ten.brinke@windesheim.nl

Hogeschool van Amsterdam

ALO-Amsterdam zwaait uit:

Hilde Bax / Wladimir Donse / Co Lucas / Jan Kallenbach / Jan Mol

Hun tijd bij de ALO zit erop.
Het is voor ons als collegae niet eenvoudig om deze mooie mensen met hun enorme staat van dienst te moeten laten gaan. Toch gaan we het vieren. Daarom is een ieder van u, die deze mensen een warm hart toe draagt, van harte uitgenodigd om met hen het glas te heffen op de herinnering aan een geweldige tijd.

Op: maandagavond 3 juli
Om: 19.30 uur
Tot: ca. 22 uur
Te: Amsterdam Dr. Meurerlaan 8

We hopen u te mogen verwelkomen.

Collegae ALO-Amsterdam.

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:51 Pagina 38

VOORBEELD VAN INRICHTING DOOR NETWERK

INRICHTING WORDT DOOR VISIE OP BE

De tijd dat voor de inrichting van gymzalen en speellokalen naar de zogenaamde Londo-normen werd gekeken, ligt achter ons. De discussie over de visie en uitgangspunten op bewegen aan de basis, die vanaf 1990 is losgebarsten en mede heeft geleid tot het ontstaan van het *Basisdocument Bewegingsonderwijs (1999)*, heeft al heel wat vruchten afgeworpen. Vanaf 1998 is het Netwerk voor Bewegingsonderwijs in Noord- en Midden-Limburg actief om die nieuwe kijk op bewegen aan de basis te kunnen vertalen naar scholen en gemeenten. ***Door: Geert Hovens***

Dit artikel is een weergave van hoe een netwerk is omgegaan met het inrichten van accommodatie vanuit een visie. De redactie is benieuwd hoe andere netwerken dit hebben gedaan. We vragen u daarom ook uw verhaal naar ons te sturen: *redactie@kvlo.nl*

KRACHTTERMEN

In het basisdocument worden de twaalf leerlijnen, met bijbehorende thema's, vakkundig beschreven. Binnen de kernactiviteiten bestaan er steeds links naar *verwante activiteiten en uitbouwfactoren.*
Ga je deze benamingen uitsplitsen, dan kom je in de terminologie terecht die ons huidige primaire onderwijs siert: maatwerk, differentiatie, uitdagend, beleving, variatie en creativiteit, regulering (sociale vaardigheden), veel activiteit en uiteraard de scholing van de basisvaardigheden (techniek).
Het zijn als het ware krachttermen, die ook weer opduiken wanneer we ons bijscholen in coöperatief leren en maatjeswerk. We werken in meerdere vakken, bieden diverse kernactiviteiten aan en werken op die manier verantwoord aan de longitudinale ontwikkelingslijn, die uitmondt in tussen- en kerndoelen van de basisschool. De individuele leerling speelt hierbij een grote rol. Het is de kunst van de vakleraar om altijd aanwezige talenten te blijven zien en juist daarin te prikken om voortgang te garanderen (vergelijk competentieverhogend). Dat we daarin worden tegengewerkt, moge duidelijk zijn. Kinderen met bewegingsarmoede, obesitas, MRT, gedragsproblemen, pesten en ordeproblemen (sfeer, groepsgrootte, samenstelling).
En wat te denken van: een gebrekkige accommodatie, waarin onder andere de basisinventaris incompleet is.

BELEVING

De mate van succes en het behalen van je doelstellingen zijn sterk afhankelijk van het belevingsniveau tijdens het onderwijsleerproces. Beleving staat voor leren in een uitdagende leeromgeving. Zonder beleving is de tegenwerking het sterkst.

De kloof tussen probleembeweger en alleskunner wordt alsmaar groter.
Voornoemde krachttermen kunnen pas gaan leven wanneer er sprake is van een doordacht arrangement en van voldoende kennis (en kunde) van de leerlijnen.
Een arrangement is afhankelijk van de aanwezige inventaris,

Zorg voor materiaal: bewegen doen zij wel!

OP BEWEGINGSONDERWIJS BEPAALD

de staat waarin deze verkeert en van het extra materiaal dat je kunt inzetten.

NETWERK

Het Netwerk voor Bewegingsonderwijs in Noord- en Midden-Limburg heeft een update gemaakt van de meest gangbare inventarislijst voor de gymzaal, die in het *Basisdocument* staat afgedrukt.
Eind jaren negentig heeft een ontwikkelgroep, vanuit de KVLO, zich gebogen over een advieslijst. Deze lijst komt overeen met de inventarislijst uit het *Basisdocument*.
Het Netwerk gaat nog verder.
Wil je zuurstof blazen in de krachttermen, dan moet je de leerlingen voortdurend kunnen prikkelen. Een leerling die wordt uitgedaagd, is bezig met leerprocessen. Het specifieke bewegingsprobleem (lees: doelstelling) wordt overwonnen en de leerling gaat op zoek naar een nieuw kunstje.
Balanceren mag niet beperkt blijven tot een evenwichtsbalk, of lopen over een omgekeerde bank. Instabiliteit vergroten: bank met karabijnhaken in de ringen hangen. Of de leerling loopt met twee omgekeerde pilonnen over de balk (frietzakken). Op elke pilon ligt een bal. Misschien op het hoofd nog een pittenzak. Halverwege de balk: draaien om de as en weer verder. Nog een ander idee: dik trektouw op de grond. Geblinddoekt over het touw lopen met twee stokken vast. Tussen de stokken een knuffel klemmen.
De advieslijsten moeten voortdurend aan de eisen van deze tijd worden bijgesteld. Bovendien moet de vakwereld definitief afrekenen met de benaming *advieslijsten*. De term *normlijsten* maakt helder dat bedoelde inventaris mede garant staat voor succes. In de vernieuwde inventarislijst is met name ruimte gemaakt voor de verwante activiteiten en uitbouwfactoren. In de vakken is nog meer activiteit en de leerlingen raken vertrouwd met het idee dat zij *zelf inhoud geven aan de uitvoering van een thema*. Bovendien is maatwerk leveren een vast item in je gymles geworden (zorgbreedte). *De omvang van dit artikel zou dermate groot worden dat is besloten dit artikel plus de huidige lijsten op de website te publiceren*

GEMEENTEN

Het netwerk voor BO in Noord- en Midden-Limburg heeft niet nagelaten om scholen en gemeenten bij te scholen, als het gaat om de vernieuwde insteek binnen ons vakgebied.
Vakleraren en consulenten fungeren als intermediair. Zijzelf immers zitten midden in die veranderingsprocessen en worden gevoed vanuit het netwerk.
Twee goede voorbeelden zijn de gemeenten Helden (22.000 inwoners) en Venlo (90.000 inwoners).

Helden

Namens de gemeente Helden tekenen Jos van de Munckhof en Judith Janssen voor de samenwerking met de scholenstichting. In 2005 is de sportnota *Sport beweegt Helden* geschreven. Daarin wordt het belang van goed bewegen aan de basis extra onderstreept. Jonge mensen prikkelen om meer te gaan bewegen. Vroegtijdig kennismaken met diverse takken van sport (de zgn. Sportexpresse, samenwerkingsverband gemeente/scholen/sportverenigingen).
In het hoofdstuk sportaccommodaties kiest de gemeente voor de inrichting volgens de normlijst, die te vinden is op de website: *www.kvlo.nl/onderwijs/huisvesting*.
Nieuw beleid (vanuit kritisch onderzoek naar effectiviteit van kosten) leidt tot nieuwe financiële ruimte. Investeren in bewegingsarmoede en obesitas is zo'n nieuw beleid.
Met de gemeente is afgesproken dat zij middels een meerjarenplan alle gymaccommodaties volgens de vernieuwde normen zal gaan inrichten. In 2007 is dat een feit. De gemiddelde inventaris verdient nu al een vermelding in dit artikel.

Met in elke zaal twee landingsmatten, één tot twee minitrampolines, meerdere bokken, trapezestokken, karabijnhaken, veel klein materiaal, etc.

Venlo

Namens Venlo neemt gymconsulente Anita Bergmans het voortouw. Zij maakt deel uit van het netwerk en zorgt voor een efficiënte vertaalslag naar de afdeling Sport en Bewegen van de gemeente.

Hijsbanden met karabijnhaken, trapezestok (Janssen.Fritsen) schommelschijf, schommelplank en planchebalbat (Maré Didakt)

In haar bijdrage schrijft Anita het volgende:
'Veel meer dan alleen bewegingsonderwijs'
Sinds 1999 ben ik in dienst van de gemeente Venlo met als belangrijkste taak de optimalisering van het bewegingsonderwijs op de basisscholen binnen de gemeente. Goed bewegingsonderwijs is de basis voor veel kinderen om te gaan sporten of te blijven sporten. Sporten is leuk!
Ik vertaal landelijk beleid naar de gemeentelijke situatie en stel op basis daarvan een gemeentelijk plan voor bewegingsonderwijs op, dat ik op de scholen implementeer.
In de praktijk betekent dit dat:

- de lessen bewegingsonderwijs per school zo effectief mogelijk worden ingedeeld (in overleg met mijn collega van afdeling verhuur). Hierdoor ontstaat een situatie waarin:
  - bewegingslessen effectiever worden (weinig tijd kwijt met opbouwen en afbreken)
  - lessen intensiever worden, doordat er gebruik gemaakt wordt van dezelfde methode
  - alle kerndoelen worden behandeld
- hulp bieden bij het opstellen van een jaarrooster. In dit rooster staat precies vermeld welke les wanneer gegeven moet worden. Iedere leerkracht heeft zijn eigen lesboekjes met daarin een selectie van lessen uit de methode van 'Van Gelder en Stroes'. Naar aanleiding van vele opmerkingen van de scholen over de uitgebreid beschreven lessen, is er voor de scholen een cartotheek ontwikkeld met daarin een beknopte samenvatting van de lessen
- het ontwikkelen van een ideeënbak/cartotheek voor de groepsleerkrachten van de groepen 1 en 2. Hierin zitten ook weer geplastificeerde kaarten met daarop allerlei lesideeën. Bijvoorbeeld danslesjes, oefeningen met bierviltjes, ballonnen, linnentassen, etc. Met deze vele ideeën kunnen ook zij een gevarieerder bewegingsprogramma aanbieden
- het optimaliseren van de bewegingslessen, door middel van het invoeren van een methode, het benodigde materiaal beschikbaar stellen
- alle scholen voor een periode van zes weken de beschikking hebben over extra leuk, uitdagend materiaal, de zogenaamde 'Joeksbox'. In deze box zit materiaal zoals onder andere: honkbalhandschoenen, pedalo's, parachute, tennis, rugby, unihockey, tamtam sets, bowling, etc. Alleen de basisscholen kunnen gebruik maken van het materiaal. De scholen hebben allemaal een contract ondertekend waarin aangegeven staat dat het materiaal dat zoek raakt door de gebruikers (de scholen) vergoed zal worden. Scholen zijn dus zelf verantwoordelijk voor het materiaal, maar het geeft ze naast de methode wel een extra mogelijkheid om het bewegingsonderwijs nog uitdagender te maken.

'Zonder goed ingerichte accommodaties en het juiste bewegingsmateriaal is het een onmogelijke taak om de lessen lichamelijke opvoeding goed te verzorgen !'

Uitgaande van bovenstaande stelling heeft de gemeente Venlo ervoor gezorgd dat er voldoende gymzalen/sporthallen beschikbaar zijn voor het bewegingsonderwijs. Tevens is ervoor gezorgd dat er voor alle basisscholen in deze accommodaties

Met een goed materiaalbestand is er nog meer beleving!

De verrijking van het bewegingsonderwijs.

materiaalkasten staan, waarin al het klein materiaal zit om volgens de methode van 'Van Gelder en Stroes' de les optimaal te kunnen geven. Daarbij laten we ons inspireren door de vernieuwde normlijsten.

FOTO: SJAAK SIMONS

Anita Bergmans

De nieuwgebouwde en te bouwen zalen en hallen worden modern ingericht. Dit houdt in dat we niet bezuinigen op de inrichting maar kiezen voor onder andere elektronische units waarmee veel meer mogelijk is dan met de 'ouderwetse' inrichting van de zalen van vroeger.
Hieruit blijkt al dat de ontwikkelingen niet stilstaan als het om bewegingsonderwijs in Venlo gaat. Steeds met nieuwe ideeën komen is van belang om de gymles zowel voor de leerkrachten als voor de leerlingen interessant te houden.
En als de basis (het bewegingsonderwijs) goed loopt en goed is gefaciliteerd, kan er een slag extra worden gemaakt. Als bewegingsconsulent streef ik ernaar om juist die kinderen aan het sporten te krijgen die moeite hebben met bewegen, door bijvoorbeeld een motorische achterstand, overgewicht of andere beperkingen.
Hierbij richt ik me met name op de doelgroep kinderen die waarschijnlijk, zonder extra steun, een ongezonde, sportloze toekomst zullen ingaan.

SLOT

In dit artikel is het belang van een goede normlijst voor de inrichting van een gymzaal aangetoond.
De auteur heeft het plan om in een volgend artikel het ontstaan en functioneren van het Intern Netwerk voor Bewegingsonderwijs binnen de Stichting Prisma (scholenstichting gemeenten Helden en Kessel) te beschrijven.

Over de auteur
Geert Hovens is consulent bewegingsonderwijs Stg. Prisma en docent bewegingsonderwijs aan de Fontys Pabo Limburg

CORRESPONDENTIE: hovens@fontys.nl

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:52 Pagina 42

VERNIEUWD: GEMEENSCHAPPELIJKE OPLEIDINGSKWALIFICATIES

VERNIEUWINGEN IN HET WERKVELD EN

De opleidingskwalificaties voor leraren lichamelijke opvoeding zijn vernieuwd. In het eerste deel van dit artikel zijn de achtergronden en overwegingen die de basis vormen voor de gemeenschappelijke kwalificaties toegelicht. In dit deel worden de kwalificaties integraal weergegeven. Voor de opleidingen zijn ze richtinggevend bij het formuleren van hun eindcompetenties. ***Door: Hilde Bax namens het ALODO en ALOCO***

Het is goed mogelijk dat de opleidingskwalificaties, naast het Beroepscompetentieprofiel van de KVLO (2004), ondersteuning geven aan innovaties die leraren lichamelijke opvoeding wensen in hun educatieve praktijken voor bewegen en sport.

BEROEPSROLLEN IN COMBINATIE MET OPLEIDINGSKWALIFICATIES

In het vorige artikel hebben we de verschillende beroepsrollen in authentieke situaties in vier niveaus van professionaliteit geformuleerd (zie LO 6 pag. 41).
De opleidingskwalificaties voor de leraar lichamelijke opvoeding in de eerste graad worden in zeven kerntaken omschreven. Deze herhaal ik hier.

1 *Onderwijsvoorbereiding: alle activiteiten en beslissingen van de leraar die leiden tot een ontwerp van een uit te voeren les of onderwijsleerpakket in alle onderwijstypen en educatieve situaties buitenschools.*
2 *Lesuitvoering: alle activiteiten en beslissingen van de leraar die leiden tot de realisatie van de geplande lessen of onderwijsleerpakketten.*
3 *Onderwijsevaluatie: alle activiteiten en beslissingen van de leraar die gericht zijn op een waardebepaling en/of beoordeling van onderwijsleerprocessen en leerresultaten.*
4 *Functioneren als lid van een vaksectie, een netwerk, een bewegingsteam.*
5 *Functioneren als lid van een docententeam.*
6 *Kunnen ontwikkelen, hanteren van een visie op het beroep en dat kunnen expliciteren vanuit vakconceptuele kaders, zowel in geschreven als in gesproken vorm.*
7 *Zichzelf verder kunnen ontwikkelen en professionaliseren.*

In het schema (zie eerste artikel in LO 6 pag. 42)worden de beroepsrollen binnen de vier contexten gecombineerd met de zeven opleidingskwalificaties. De beschrijving van de taken en bekwaamheden zijn geplaatst binnen de contexten waarin ze op de voorgrond treden. Dit betekent allerminst dat deze beroepsopgaven niet voorkomen in andere situaties.

UITWERKINGEN A1 EN C1

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 vakconceptuele uitgangspunten vertalen in de planmatige voorbereiding van lessen, rekening houdend met de context waarin gewerkt wordt. Daarbij maakt hij gebruik van theorieën en *evidence based* practice door onderzoek geleverd
2 zich een beeld vormen van de beginsituatie van de jongeren zoals hij die ontmoet in zijn lessen. Op basis van verschillen tussen leerlingen komen tot de vaststelling van gedifferentieerde beginniveaus. In meer specifieke zin de bewegingsculturele werkelijkheid van allochtone en autochtone leerlingen analyseren en interpreteren
3 vanuit een pedagogisch en onderwijskundig perspectief lessen planmatig voorbereiden. In meer specifieke zin theoretisch/conceptuele en didactisch/methodische gegevens en principes met elkaar verbinden en verwerken in zijn planning
4 gedifferentieerde leerdoelen vaststellen in relatie tot vastgestelde kaders, zoals landelijk geformuleerde kerndoelen en eindtermen
5 lessen planmatig voorbereiden, rekening houdend met gegeven materiaal, accommodatie en de context waarin ze plaatsvinden.

UITWERKINGEN A2 EN C2

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 scala aan maatregelen en werkwijzen hanteren, in de school en in buitenschoolse situaties, die recht doen aan de individuele verschillen tussen leerlingen. In meer specifieke zin:
   - verschillende didactische werkwijzen hanteren
   - gedifferentieerde leerhulp bieden
   - bewegingstechnische principes, die van belang zijn voor een verantwoord en efficiënt bewegen, koppelen aan organisatorische en didactisch/methodische maatregelen
   - bewegingsvaardigheden op een voor de leerling aangepast niveau demonstreren
2 een sociaal-pedagogisch klimaat creëren, dat leerlingen respecteert en hen veiligheid biedt. In meer specifieke zin:
   - leerlingen in de meest brede zin begeleiden in hun weg naar volwassen deelname aan de samenleving, waarin bewegen en sport voor hen betekenisvol is
   - met leerlingen, indien gewenst, onderhandelen over mogelijke oplossingen bij tegengestelde belangen en conflicten in de les

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:52 Pagina 43

LD EN BINNEN OPLEIDINGENLAND (2)

- leer- en/of gedragsproblemen bij leerlingen signaleren, vaststellen, doen verminderen of oplossen door middel van het treffen van maatregelen en het kiezen van vervolgactiviteiten

3 de lessen zodanig organiseren en begeleiden, dat de gestelde leerdoelen worden gerealiseerd. In meer specifieke zin:
- stagnatie en vooruitgang analyseren en maatregelen treffen voor aangepast bewegingsonderwijs
- regels en omstandigheden wijzigen en de effecten daarvan inschatten
- lessen zodanig inrichten, dat een beroep wordt gedaan op zelfstandig en samen met anderen functioneren van leerlingen

4 maatregelen treffen die de veiligheid van leerlingen waarborgen. In meer specifieke zin:
- (samen met leerlingen) veilige bewegingssituaties inrichten met gegeven materiaal en accommodatie
- leerlingen leren zorg te dragen voor de veiligheid van anderen en zichzelf
- eerste hulp bieden bij het optreden van blessures

5 zorgverbredend handelen ten behoeve van leerlingen met (specifieke) belemmeringen bij het leren oplossen van bewegingsproblemen. In meer specifieke zin:
- belemmeringen bij het oplossen van bewegingsproblemen bij leerlingen signaleren en vaststellen
- gerichte leerhulp bieden aan leerlingen met belemmeringen bij het oplossen van bewegingsproblemen
- afwijkingen in houding en beweging signaleren en deze leerlingen doorverwijzen naar externe deskundigen.

UITWERKINGEN A3, C3 EN D3

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 evaluatie-instrumenten hanteren voor de didactische componenten van het onderwijsleerproces
2 evaluatiegegevens gebruiken voor het bepalen van vervolgactiviteiten
3 vorderingen verloop en aard van leerprocessen vaststellen
4 rapporteren aan de diverse betrokkenen of belanghebbenden bij het onderwijsleerproces, met name in het kader van het begeleiden van leerlingen
5 kritisch reflecteren op het eigen functioneren in de lessen lichamelijke opvoeding en/of lessen sport en bewegen in buitenschoolse situaties.

UITWERKINGEN B4, C4 EN D4

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 samen met anderen doel en plaats van het vak binnen het schoolbeleid positioneren
2 samen met anderen vakwerkplannen voor de school ontwikkelen
3 samen met anderen strategisch beleid ontwikkelen, mede met het oog op het functioneren in de (bewegings)omgeving van de school
4 materiële, financiële en organisatorische beheerstaken uitvoeren. In meer specifieke zin:
- een onderbouwd advies geven over de aanschaf en vervanging van materialen en onderwijsleermiddelen
- begrotingen maken voor (vak)activiteiten
- planningen maken voor activiteiten

5 effectief en constructief deelnemen aan het vaksectieoverleg en/of aan een ander vakoverleg. In meer specifieke zin:
- samenwerken in een team
- communiceren in een team
- effectief vergaderen en onderhandelen
- leidinggeven aan een team van professionals

6 kritisch reflecteren op het eigen functioneren in de vaksectie en vakcollega's buiten de school
7 collegiale ondersteuning geven c.q. collegiale ondersteuning accepteren bij:
- werkbegeleiding
- intervisie
- collegiale consultatie.

UITWERKINGEN B5 EN D5

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 werkcontacten onderhouden met collega's en schoolleiding
2 gesprekken voeren met ouders en zonodig/desgewenst hulpverleningsinstanties
3 constructief deelnemen aan overleg- en werksituaties in de schoolorganisatie
4 op een adequate wijze een bijdrage leveren aan de algemene organisatie en het onderwijskundig beleid van de school, zodat voor de leerlingen, ouders en collega's een prettig en pedagogisch verantwoord schoolklimaat wordt gerealiseerd
5 functioneren in een mentorenteam. In meer specifieke zin:
- taken van een klassenmentor vervullen
- leerlingen met persoonlijke of schoolproblemen doorverwijzen naar de verantwoordelijken binnen en zonodig buiten de school
- overleggen met verschillende deskundigen

6 functioneren in een projectteam. In meer specifieke zin:
- projectvaardigheden, zoals faseren, beheersen, en beslissen van projectactiviteiten, toepassen
- deelnemen en leiding geven aan een projectteam en projectactiviteiten
- projectresultaten presenteren en evalueren

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:52 Pagina 44

7 kritisch reflecteren op het eigen functioneren in de schoolorganisatie.

UITWERKINGEN C6 EN D6

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 kritisch reflecteren op de ontwikkelingen in, en de eigen betrokkenheid bij:
   - het vakgebied van de lichamelijke opvoeding
   - de schoolorganisatie en het onderwijsveld
   - het maatschappelijk veld van sport en bewegen
2 probleemoplossend denken en handelen in verschillende contexten van de samenleving
3 maatschappelijke ontwikkelingen en trends op het gebied van onderwijs, bewegen en sport onderzoeken en vertalen in eigentijds handelen. Een duidelijke oriëntatie op *evidence based practice* is evident
4 in samenwerking met anderen, beleidsplannen op het gebied van onderwijs, bewegen en sport ontwikkelen, uitvoeren en evalueren
5 in samenwerking met anderen, op een adequate wijze een netwerk met belangrijke betrokkenen bij gemeente en sportorganisaties rond de school onderhouden, zodat een optimaal beweegplan binnen en vanuit de school wordt gerealiseerd.

UITWERKINGEN D7

De beginnende beroepsbeoefenaar kan:

1 zich blijven bekwamen in reflectie en ontwikkeling en neemt hierin zijn verantwoordelijkheid
2 stelselmatig en systematisch blijven nadenken over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid
3 zal ernaar streven zijn professionele beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren. In meer specifieke zin:
   - weet goed wat hij belangrijk vindt in zijn leraarschap en van welke waarden, normen en onderwijskundige opvattingen hij uitgaat
   - heeft een goed beeld van zijn eigen competenties, zijn sterke en zwakke kanten
   - op basis van eigen kernkwaliteiten leerbehoeftes vaststelt en organiseert voor zichzelf adequate leerhulp
   - werkt op een planmatige manier aan zijn verdere ontwikkeling
   - stemt zijn eigen ontwikkeling af op het beleid van de school en benut de kansen die de school biedt om zich verder te ontwikkelen
   - stemt zijn ontwikkeling mede af op veranderingen in de omgeving.

OPLEIDINGSKWALIFICATIES VERTALEN IN COMPETENTIES EN UITWERKEN IN EEN HEDENDAAGS CURRICULUM

De opleidingen voor leraar lichamelijke opvoeding in de eerste graad zijn met elkaar overeengekomen dat ze zich in hun programma's voor 100% richten op de gezamenlijk afgesproken opleidingskwalificaties. Bij het formuleren van de bovengenoemde kwalificaties heeft toetsing plaatsgevonden aan de generieke kernkwalificaties voor het hbo, de bekwaamheidseisen, zoals geformuleerd door de SBL (Stichting Beroepskwaliteit Leraren) en ze sluiten nauw aan bij de kerntaken uit het Beroepscompetentieprofiel voor leraren lichamelijke opvoeding van de KVLO (2004).
Bij de invulling en uitwerking van de gemeenschappelijke afspraken kunnen de vijf lerarenopleidingen lichamelijke opvoeding zich ieder op hun eigen wijze profileren en een kwaliteitsimpuls geven aan ons mooie en sportieve vakgebied.
Ook voor het werkveld kunnen de kwalificaties aanleiding zijn voor hernieuwde bezinning. Een constructieve wisselwerking tussen werkveld, opleidingen en wetenschap is een streven dat vraagt om realisering.

BELANGSTELLING VOOR DE PUBLICATIE?

De 'Gemeenschappelijke opleidingskwalificaties voor de lerarenopleidingen aan de ALO's en de Sporthogescholen in Nederland' zijn te downloaden *www.kvlo.nl*. Voor literatuur en bronnen: zie deel 1van dit artikel in LO 6, 2006.

Hilde Bax is als opleidingsmanager verbonden aan de ALO van de Hogeschool van Amsterdam.

CORRESPONDENTIE: h.h.t.bax@hva.nl

Advertentie

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:52 Pagina 45

MOBIEL ZIJN MOET, MET OF ZONDER ORANJE!

Terwijl heel Nederland bijna elke avond voor het platte beeldscherm amechtig de wereldkampioenschappen voetbal volgt, hoor je niemand over het gevaar van trombose bij deze gigantische inactiviteit. Luchtvaartmaatschappijen worden aangeklaagd als ze tijdens de vlucht op het videoscherm geen oefeningen tonen met enkels, polsen en schouders om te voorkomen dat in een stoel met beenruimte van ca 75cm de kans op een hartaanval ontstaat. Maar als door een kampioenschap, verdeeld over enkele weken, avond aan avond de immobiliteit van een groot deel van onze bevolking wordt gestimuleerd en elke vorm van sportbeoefening wordt lamgelegd, hoor je daar geen inspecteur voor de volksgezondheid over.
Deze wekenlange immobilisering geldt niet alleen voor de volwassen (veelal mannelijke) bevolking, maar net zo goed voor de jeugd. Hoeveel hartinfarcten zullen door de spanning en de stress bij de kijkers worden veroorzaakt?
Papa's praten met hun kroost nergens anders over en vergeten met hun kinderen zelf een balletje te trappen

De voorbije weken is op het sportjournaal aan de Nederlandse voetbalselectie aandacht besteed: elke blauwe plek op het bovenbeen van E v.d.S., het verrekte bandje van P.C. en gekraak in de knie van J.K. wordt onder een vergrootglas gehouden. Koffers die kwijtraken en baby's die geboren worden vullen de uitzending zolang er niet getraind wordt of als er geen oefenwedstrijd aan de orde is.
Camera's in Hoenderloo laten adembenemende beelden zien van een groep sjokkende twintigers. Opeens wordt ingezoomd op een hinkende man die met een veel oudere fysiotherapeut apart van de groep kreupel loopt te zijn.
De trainer organiseert wedstrijdjes, waarbij ieder op zijn beurt zo snel mogelijk met de bal aan de voet om tien (natuurlijk) oranje pylonen slalomt. A.R. doet dat in 8,7 seconden roept de trainer.
Het hoogtepunt van de uitzending moet nog komen wanneer de commentator meldt dat de trainer oranje hesjes aan het uitdelen is. De helft krijgt een hesje en de andere helft krijgt geen hesje. We weten nu twee dingen: 1 er gaat een partijtje gespeeld worden en 2 wie een oranje hesje om heeft gekregen, heeft een streepje voor bij de trainer. De reporter kan nu met bijna onbegrensde zekerheid zeggen wie in de basis komt van het elftal dat aan het WK begint.
Geïnteresseerd kijken twee miljoen mensen naar deze beelden en de volgende dag wordt ook nog een oranje helm, hoed of onderbroek aangeschaft. Helaas, enkele dagen later is er weer een training; ja deze profs trainen minstens een paar keer per week, en worden de hesjes weer aan elf andere spelers uitgedeeld. Na drie oefenpotjes heeft de hele selectie van over de twintig spelers minstens één keer zo'n geliefd oranje hesje om zijn schouders gehad en weet heel Nederland wie er gaat spelen, behalve dan dat R v.d. V nog een vlekje bij zijn enkel moet wegwerken. Maar misschien heeft hij zijn hesje aangehad toen hij na vijf minuten oefenen weer terug in de kleedkamer was. Apathisch zitten we naar de tv te staren en nemen alles voor zoete koek aan.
Hoe kunnen we deze geweldige inactiviteit die samengaat met het toeschouwer zijn van een voetbalwedstrijd verbinden met activiteit?

Wij zouden in Nederland een avondklok kunnen instellen zodat tijdens het WK er geen elektriciteit wordt geleverd door de gezamenlijke energiebedrijven. Het tv-toestel werkt alleen met een gratis bijgeleverde dynamo die om beurten tijdens de uitzending wordt opgeladen door de gezinsleden.
De jongere kijkers hebben mobieltjes die alleen kunnen worden opgeladen via de dynamo van hun fietsen. Wie niet dezelfde dag minstens een uur gefietst heeft (de Nederlandse norm voor gezond bewegen) heeft niet voldoende energie om te sms-en naar zijn vriendjes om te vertellen of het wel of niet buitenspel is geweest.
De regel is wie niet eerst gezweet heeft kan eenvoudig weg niet tv-kijken.
Wellicht niet op deze WK, maar dan toch zeker op de volgende in Zuid Afrika, kan een plan bedacht worden om ook de toeschouwers te verplichten op de tribunes voldoende lichaamsbeweging te ontplooien: om de verlichting en geluidsinstallaties te laten voorzien van elektriciteit moeten door middel van afwisselend zitten en opstaan, trappel- en opspringbewegingen (niet alleen bij een doelpunt), in het patroon van de bekende *wave,* de tribunes in trilling worden gebracht om in de stadiongenerator voldoende energie op te wekken.

Dat die paar honderd voetballers elkaar verrotschoppen en, ondanks dat ze de Nederlandse norm voor gezond bewegen makkelijk halen, na het toernooi vele weken nodig hebben om weer enigszins blessurevrij te kunnen bewegen is nog tot daaraan toe; zij werden er tenslotte voor betaald. Maar dat een groot deel van de wereld vanwege algehele bewegingsarmoede hun overlevingskans heeft verlaagd, dat moet met grote kracht worden voorkomen.
En als dat niet goedschiks gaat, dan maar kwaadschiks.
Wij als gymleraren weten daar alles van! De gymlessen blijven daarom verplicht.

LO 07 nieuw 2006 07-06-2006 15:52 Pagina 46

DOOR BAUKJE ZANDSTRA

Voorjaarsvergadering Havelte

Op vrijdag 19 mei vond de 144ste jaarvergadering van de KVLO plaats op het sfeervolle landgoed Overcinghe te Havelte. Ongeveer vijftig afdelings- en hoofdbestuursleden waren op uitnodiging van de afdeling Drenthe de voorafgaande avond al aanwezig en hebben genoten van een prachtige wandel- en fietstocht, gevolgd door een gezellig en heerlijk buffet. Op een ongedwongen manier zijn weer veel contacten gelegd en discussies gevoerd. Meer dan 100 afgevaardigden en genodigden waren aanwezig tijdens de voorjaarsvergadering. In het huishoudelijke gedeelte werd veel tijd gevraagd voor het onderdeel registratie. Toch kon besloten worden in september te starten met registratie, waarbij definitieve vaststelling van het reglement - na terugkoppeling met het kader - in de wintervergadering zal plaatsvinden. In het openbare gedeelte presenteerde Jos Kusters op een inspirerende en heldere wijze de ambitieuze plannen van de alliantie School en Sport. Plannen die ineens werkelijkheid werden door de presentaties van collega's Esther Pauw van de OSB (sportiefste school van Nederland 2006) en Dennis Witsiers van het Beatrixcollege.

Erepenning Dirk van Dijk

Tijdens de voorjaarsvergadering is Dirk van Dijk onderscheiden met de erepenning van de KVLO. Hij heeft zich als gymnastiekdocent en CDA-gemeenteraadslid in Enschede enorm ingezet voor handhaving van de uren lichamelijke opvoeding in het voortgezet onderwijs. Dit heeft onder meer geresulteerd in een aangenomen resolutie op het CDA-congres, dat de grondslag is geweest voor de amendementen 15 en 25 (zie pagina 14 en verder) van Mosterd (CDA) en Hamer (PvdA).

Wet BIO

M.i.v. 1 augustus a.s. wordt de Wet op de Beroepen in het Onderwijs (BIO) van kracht. Op basis van deze wet stelt de Minister van OC&W voor het onderwijs(gevend) personeel bekwaamheidseisen vast. Dit betekent echter niet dat de huidige bevoegdheidseisen worden losgelaten. Integendeel, deze blijven - verankerd in de huidige bevoegdhedenbesluiten - onverkort bestaan. De Wet BIO bepaalt dat 'eens bevoegd' niet inhoudt 'altijd bekwaam'. Anders gezegd, de bekwaamheid zal stelselmatig moeten worden onderhouden. Hierover dient individueel verantwoording te worden afgelegd. Daartoe wordt het hanteren van een bekwaamheidsdossier verplicht. En in dat kader past het KVLO-beleid op het registerleraarschap.

Protocol bewegingsonderwijs

Onlangs is het overleg weer opgestart over het te ontwikkelen protocol bewegingsonderwijs primair onderwijs. De opdracht van de minister luidt inmiddels als volgt: 'De besturenorganisaties komen in goed overleg met de KVLO tot een protocol voor kwalitatief goed en veilig bewegingsonderwijs. Daarin komt ook aan de orde hoe scholen geholpen kunnen worden met de organisatie van de lessen bewegingsonderwijs, met als uitgangspunt dat diverse professionals kunnen worden ingezet zoals de groepsleraren met een brede bevoegdheid, de groepsleraren met een smalle bevoegdheid, de afgestudeerden van de ALO en mensen met een mbo-opleiding sport en bewegen. Dit protocol zal in de loop van 2006-2007 voor de scholen beschikbaar komen.' Tevens zullen - op advies van de KVLO - bij dit overleg de opleidingen (ALO, pabo, mbo) betrokken worden.

Amendement bevoegdheidsregeling PO niet aangenomen

Op initiatief van Jan de Vries (CDA) hadden enkele kamerleden een amendement ingediend dat tot strekking had pabo-afgestudeerden met de 'smalle' bevoegdheid voor bewegingsonderwijs gedurende twee jaar in de gelegenheid te stellen onbevoegd les te geven aan de groepen 3 t/m 8 onder de voorwaarde dat schriftelijk zou worden verklaard dat binnen twee jaar begonnen zou worden met de postinitiële leergang bewegingsonderwijs. Dit amendement, dat op 24 mei in de Kamer behandeld werd, is gelukkig niet aangenomen. Het zou betekend hebben dat er vier jaar lang onbevoegd zou kunnen worden lesgegeven. De KVLO heeft zich hier - met succes - krachtig tegen verzet. Dit betekent dat de al eerder geregelde situatie (leraren die beginnen aan de postinitiële leergang zijn vanaf dat moment bevoegd, maar moeten wel binnen twee jaar deze opleiding met succes afronden) ongewijzigd blijft.

Bijzonder afscheid

Op de ALO in Amsterdam nemen op 3 juli Wladimir Donse, Jan Kallenbach, Co Lucas en Jan Mol afscheid. Met hen wandelt ook ruim honderd jaar ervaring de deur uit. In hun kielzog gaat ook Hilde Bax de ALO verlaten. Alleen zij continueert haar werkzaamheden…bij de KVLO.

Crediam finance

Verantwoord lenen tegen een eerlijke prijs.

Voor Crediam finance is geld lenen een kwestie van vertrouwen en eerlijk met elkaar omgaan. U kunt daarom rekenen op heldere, eenvoudige en vooral gunstige voorwaarden.

Goedkoper lenen voor ambtenaren

Zij krijgen 1% extra korting op de effectieve jaarrente bij een doorlopend krediet.

De ervaren adviseurs van Crediam finance kiezen samen met u de beste kredietvorm. Tevens treden wij op als bemiddelaar bij het afsluiten van uw krediet. Ambtenaren kiezen daarom voor Crediam finance, *want voor hetzelfde geld betaalt u bij ons minder.*

Crediam finance

Kijk op www.crediam.nl of bel 0800-0708

Toetsing en registratie bij BKR in Tiel

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN

De nieuwste generatie zaalscheidingen

Trenomat Acoustic ®

- Geluidsreductie **en** geluidsabsorptie in **alle** zaal delen door **nieuw** akoestisch wandmateriaal!
- Ook voor renovatie en verbeteren van de akoestiek in bestaande accommodaties!

TRENOMAT
DE GRAAF EN VAN STIJN BV

De Graaf en van Stijn B.V.
Postbus 32
2420 AA Nieuwkoop
Tel: (0172) 57 97 20
Fax: (0172) 57 26 70
www.trenomat.nl
info@trenomat.nl

IS DAT KIND OVERBEWEEGLIJK? DRUK EN ONHANDIG? 'ACHTER' MET SCHRIJVEN?

DE OORZAAK KAN EEN BEWEGINGSACHTERSTAND ZIJN.

Het Centrum voor M.R.T. in *Drunen* start in het schooljaar *2007* een ***oriëntatiecursus***:

MOTORISCHE REMEDIAL TEACHING

Deze *oriëntatiecursus* is bestemd voor eenieder, die beroepsmatig belangstelling heeft voor Motorische Remedial Teaching. De oriëntatiecursus laat mensen kennis maken met deze problematiek bij kinderen.

De **Oriëntatiecursus** start in *januari 2007.*
De oriëntatiecursus vindt plaats op
10 dinsdagavonden.
De kosten bedragen € 300,-

Als u belt of mailt krijgt u een inschrijffolder toegestuurd.

CENTRUM VOOR MRT
Jeanne Smits
Cursuslocatie: BS. De Wegwijzer Drunen
Kantoor: v.Doorenstraat 18 5038 VK Tilburg
Telefoon 013 - 5368043
e-mail mrt-jeannesmits@hetnet.nl

Brezo Kampen

schoolkleding.nl

BREZO
Haatlanderdijk 22, 8263 AR Kampen
Tel. 038 - 333 15 35 / Fax 038 - 333 10 91
E-mail: brezo@hetnet.nl / Website: www.brezo.nl

U heeft een mooi vak ……..
maar behoefte aan extra inkomen?

Internationaal samenwerkingsverband zoekt open minded leraren lichamelijke opvoeding, met durf en doorzettingsvermogen, als partners (parttime of fulltime) voor de uitbouw van het netwerk in een explosieve groeimarkt.

Heeft u interesse om een extra inkomen op te bouwen, bel dan voor het maken van een afspraak: 0642 675 329.

acco

Van boeken ga je ~~denken~~ sporten

Van shuttle tot smash!

Basisboek badminton Ine De Clerck en Piet Benoit

Vanaf het eerste moment dat je met een badmintonracket en een shuttle speelt kan je plezier beleven. Met een keur aan spelletjes, speelse oefenvormen en eenvoudige wedstrijdvormen kan men zonder veel techniek heerlijk badminton spelen en beleven. Met meer technische bagage erbij komt alles - ook het spelplezier - in een stroomversnelling. Via spelconcepten (vereenvoudigingen van het wedstrijdspel) en technische en tactische training komen we tot het ware competitiebadminton. In dit boek komen zowel het spelen als het leren ruimschoots aan bod.
Dankzij de badmintonspeeltuin, het grote pakket speelse oefeningen, de grondige technische en tactische informatie, de spelconcepten en andere leuke evenementen in badmintonland, gaan spelen en leren op een natuurlijke wijze hand in hand.
Zowel studenten lichamelijke opvoeding, sportleerkrachten, trainers en spelers vinden hier alles wat ze nodig hebben om leuke en boeiende badmintonmomenten (trainingen en lessen) samen te stellen.
ISBN 90 334 5935 3 - 362 blz. - € 36,50

Didactiek van het bewegingsonderwijs

Daniël Behets

Deze tweede editie van *Didactiek en beweging* (2001) is zowel inhoudelijk als structureel sterk aangepast en herschreven in functie van de snel veranderende invulling van het vakconcept LO. De geïntegreerde aanpak van de bewegingsgebonden doelen rond motorische competenties en de fitte levensstijl, en de persoonsgebonden doelen met het zelfbeeld en de sociale vaardigheden stellen de leraar LO van vandaag voor pittige uitdagingen. Zijn handelingsbekwaamheden worden vooral op het vlak van het toepassen van gedifferentieerde werkvormen op de proef gesteld. Het organiseren van krachtige leeromgevingen voor de persoonsgebonden doelen vraagt inspiratie en collegiaal overleg.
Het leren van de leerling is de centrale doelstelling in elke onderwijssetting en wordt verduidelijkt met de kenmerken actief, zelfstandig, coöperatief en constructief. Planning, instructie, management, evaluatie, interpersoonlijke vaardigheden en reflectie staan ten dienste van de leerling.
ISBN 90334 6152 8 - 232 blz. - € 24,00

Sportief talent ontdekken

Scouten, meten en testen van jonge kinderen voor diverse sportdiciplines Johan Van Den Bosch en Christine de Cocq

'Talentdetectie' in de sport is zeer actueel. Jonge, talentvolle kinderen ontdekken behoort tot de basisopdrachten van de diverse sportfederaties. Helaas ontbreken vaak gestandaardiseerde 'tools' om op een objectieve en handige, goedkope en snelle manier vrij accuraat sportieve talentjes op te sporen. Dit boek bestaat uit een zeer uitgebreide testbatterij met antropometrische, fysieke en motorische tests. Bij elke test vindt men het protocol, begeleidende foto's en groeicurven voor jongens en meisjes tussen 5 en 18 jaar. Een bijgevoegde cd-rom stelt de gebruiker in staat om de vele gegevens uit het boek te benutten en te personaliseren in handige leeftijdspecifieke profielkaarten die in een oogwenk een talentbeeld geven van het geteste kind.
Sportief talent ontdekken is bestemd voor club- en federatietrainers, voor leerkrachten LO en andere belangstellenden die op een snelle, eenvoudige en overzichtelijke manier een inzicht willen verwerven in de algemene sportieve aanleg van kinderen.
isbn 90334 6104 8 - 144 blz. (geïllustreerd en mét cd-rom) - € 58,00

Informatie en promotie:

www.uitgeverij.acco.be

Uitgeverij Acco
Brusselsestraat 153, 3000 Leuven
Tel: 016/62.80.00
Fax: 016/62.80.01
E-mail: uitgeverij@acco.be

Kemper Conseil
De Star 17, NL-2266 NA Leidschendam
Tel: 070/386.80.31
Fax: 070/386.14.98
E-mail: kemperconseil@dataweb.nl
Uitlevering: Centraal Boekhuis, Culemborg

Thim van der Laan
Hogeschool Fysiotherapie

Carrièreswitch?

2 unieke programma's op maat

1. Part time
Al jarenlang bieden wij een deeltijdprogramma aan dat voor iedereen toegankelijk is. De lessen worden wekelijks gegeven op vrijdag en zaterdag en bovendien kan worden gekozen voor een drie- of vierjarig traject. Kosten: € 439 per maand.

2. Part time Professional
Dit programma is toegankelijk voor studenten met een relevante vooropleiding, die daardoor in staat zijn vakken als anatomie en fysiologie als zelfstudie te doen. De lessen worden tweewekelijks gegeven op vrijdag en zaterdag en ook hier is een drie- of vierjarige variant mogelijk. Kosten: € 228 per maand.

Continue rooster
Naast de lessen op vrijdag en zaterdag, bieden we alle lessen ook nog doordeweeks overdag en in de avond aan. Hierdoor ontstaan ongekende mogelijkheden om je rooster incidenteel of structureel aan te passen aan jouw wensen.

Thim van der Laan biedt nieuwe mogelijkheden...

www.thimvanderlaan.nl 030 - 288 66 70